

Социум

170 квадратных метров счастья
Стар. 2

Кошт у Беларусі 1 000 рублёў.

BELARUS 21.BY
Беларусь on-line у Інтэрнэце

Ракурс

"Аляксандра і Канстанцін" выступаюць у Еўропе
Стар. 16

Газета выходзіць у другі і чацвёрты чацвер месяца.

8 чэрвеня, 2006

Газета з Беларусі

Голас Радзімы

№ 23-24 (2997-2998)

Выдаецца з 1955 года

Дзяржава і дыяспара

Развіваюцца кантакты з суполкамі

Стар. 12

Нацыянальны адказ

Кімі РІ, прэсідэнт Савета аб'яднання "Асацыяцыя беларускіх корейцаў":

"В Корее нас считают зарубежными корейцами"

Стар. 9

Скрыжалі

Дастаеўскі вярнуўся ў Дастоева

Стар. 11

Скарбонка

Беларусбанк

разумее каштоўнасць традыцыйнай культуры беларусаў

Стар. 7

Гасцёўня

Натура льва ў жыцці і ў музыцы

Эдуард Зарыцкі, кампазітар, народны артыст Беларусі:

"Мала веру ў жанчын-кампазітараў. Ганна Казлова выключэнне. Мы вучыліся разам у кансерваторыі, памятаю, ужо тады яна выдзялялася сярод піяністаў тым, што магла імправізаваць, нешта сама пісала. Ганна — энергічны чалавек. Яе творы слушаюць... Усё ў яе руках."

Стар. 15

Да ўвагі чытачоў!

Наступны нумар газеты "Голас Радзімы" выйдзе 22 чэрвеня 2006 года

Падзея

Фота: Бел АР

2-4 июня в Гродно прошел VI Всебелорусский фестиваль национальных культур — уникальное свидетельство мира и гражданского согласия. Его участниками стали 800 представителей 25 национальных объединений.

Участникам фестиваля направил приветствие Президент Республики Беларусь Александр Лукашенко: "Государством созданы благоприятные условия для сохранения и развития духовных традиций всех людей, которые населяют нашу Родину. Наилучшим свидетельством этого является Всебелорусский фестиваль национальных культур, который собирает созвездие ярких и самобытных талантов, раскрывает неисчерпаемое богатство народного искусства, способствует укреплению мира и гражданского согласия на белорусской земле".

Накануне заместитель председателя Республиканского организационного комитета по проведению фестиваля, председатель Комитета по делам религий и национальностей при Совете Министров Республики Беларусь Леонид Гуляко поздравил победителей республиканского конкурса СМИ, посвященного межнациональным отношениям и напомнил о том, что в нашей стране 81 процент жителей — белорусы, 19 процентов населения представляют

более 140 национальностей. В том числе русские — 11 процентов, поляки — 3, 9, украинцы — 2,4, евреи — 0,3 процента... Л. Гуляко подчеркнул, что национальная политика нашей страны основана на понимании белорусской нации прежде всего как согражданства, а не как этнической общности. Беларусь присоединилась к основным международным документам, которые связаны с правами человека. В заключительный день прошла церемония вручения почетных наград фестиваля. В том числе дипломы Национальной комиссии Республики Беларусь по делам ЮНЕСКО за плодотворное участие в развитии межкультурного диалога и высокохудожественное воплощение отличительных национальных традиций вручены хору народной песни имени А. Никитиной Республиканского общественного объединения "Русское общество", ансамблю корейского танца "Кым-

гансан" Республиканского общественного объединения "Ассоциация белорусских корейцев", фольклорному ансамблю "Эрэбуни" Минского городского армянского культурно-просветительского общества "Айастан".

В рамках фестиваля прошли неделя национальных кинофильмов, театральное шествие участников фестиваля, концерт творческих делегаций национальных объединений, конкурс молодых исполнителей национальной эстрадной песни, праздник национальной поэзии, юмора, танца, путешествие по национальным подворьям, выставки народного творчества, детский праздник национального искусства, лазерное водно-феерическое шоу. Фестиваль был насыщен множеством значимых событий, которые оставили неизгладимое впечатление и чудесное настроение. Подробный рассказ в следующем номере.

Валентина ГРИШКЕВИЧ.

Супер-прыгажуня — магіляўчанка

Уладальніцай тытула "Міс Беларусь-2006" стала магіляўчанка Кацярына Ліцвінава, студэнтка Беларуска-Расійскага ўніверсітэта. У людзях цэніць дабрыню і пачуццё зумару.

Кацярыне быў уручаны галоўны пераходны прыз — карона, вырабленая з блага золата і каштоўных камянёў. Акрамя тытула і грашовага прыза, пераможца атрымала права прадстаўляць Беларусь на міжнародных конкурсах прыгажосці.

Усяго ў конкурсе ўзялі ўдзел больш за 330 маладых прадстаўніц лепшай паловы чалавецтва з усёй краіны. У фінале спаборнічалі 24 дзяўчыны.

У выніку тытул "I Віцз-Міс Беларусі-2006" атрымала Юлія Сіндзеева (Мар'іна Горка), якая вучыцца ў Беларуска-Расійскім дзяржаўным тэхналагічным універсітэце. "II Віцз-Міс Беларусі-2006" — Алена Сядзяк з горада Ліды. Гэтая дзяўчына, якая марыць, што конкурс зменіць яе жыццё, стала і пераможцай у намінацыі "Міс глядацкіх сімпатый-2006" (па выніках інтэрактыўнага галасавання тэлеглядачоў).

У намінацыі "Міс фота-2006" (па рашэнні журы) перамогу атрымала Вольга Багатырэвіч, якая нарадзілася ў Пінску,

вучыцца на факультэце замежных моў у Баранавіцкім дзяржаўным універсітэце.

"Міс чароўнасць-2006" стала Наталля Ягрова (Віцебск) — будучы філолаг. Тытул "Міс прэса-2006" (па меркаванні журы) атрымала Васіліна Калугіна (Мінск).

Самі прыгажуні таксама зрабілі выбар: па рашэнні фіналістак тытул "Міс сяброўства-2006" атрымала Алена Малахава з Віцебска.

На фінальным шоу ў Палацы Рэспублікі прысутнічаў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка, ад якога ўсім удзельніцам фіналу былі падараваны вялікі букет кветак.

Падрыхтавала Алена СПАСЮК.

Футбол Впервые Кубок Беларуси у БАТЭ

Футболисты борисовского клуба БАТЭ впервые стали обладателями Кубка Беларуси. 27 мая в финальном матче розыгрыша 2005-2006 годов борисовчане выиграли в дополнительное время у солигорского "Шахтера" со счетом 3:1.

ААЭ
Аргенціна
Арменія
Аўстралія
Аўстрыя
Балгарыя

Беларусь
Бельгія
Бразілія
Венгрыя
В'етнам
Вялікабрытанія

Германія
Данія
Егіпет
ЗША
Ізраіль
Індыя

Іран
Італія
Казахстан
Канада
Карэя
(Паўднёвая)

Кітай
Куба
Кыргыстан
Латвія
Лівія
Літва

Малдова
Мексіка
Нарвегія
Нідэрланды
ПАР
Польшча

Расія
Румынія
Сербія
Сірыя
Славакія
Славенія

Туркменістан
Турцыя
Узбекістан
Украіна
Уругвай
Францыя

Чэхія
Швейцарыя
Швецыя
Эстонія
Японія

"Голас Радзімы"
ў 52 краінах

Дипкур'ер

Многополярность равновесия

Министр иностранных дел Беларуси Сергей Мартынов принял участие во встрече министров иностранных дел государств-участников Движения неприсоединения

29-30 мая 2006 года глава внешнеполитического ведомства Беларуси Сергей Мартынов принял участие во встрече министров иностранных дел государств-участников Движения неприсоединения, которая проходила в Малайзии. Наша страна являлась одним из вице-председателей заседания.

Данная встреча, являющаяся подготовительной к Саммиту лидеров государств-участников Движения неприсоединения, который состоится осенью текущего года в Гаване, была посвящена теме "К более динамичному и сплоченному Движению неприсоединения: задачи XXI века".

Встреча министров иностранных дел государств-участников ДН стала первым крупным мировым форумом после Саммита ООН 2005 года, который дал оценку процессу развития международных отношений, роли ООН и Движения неприсоединения в современном мире.

Основными вопросами, поднятыми в ходе дискуссии и зафиксиро-

ванными в проекте итогового документа, стали роль Движения неприсоединения и однополярность мира. Практически во всех выступлениях на встрече была затронута проблема наличия одного центра силы в мире и порождаемой им нестабильности. Участники совещания высказывались о неприемлемости такого мироустройства с точки зрения государств-членов ДН.

В своем выступлении министр иностранных дел Республики Беларусь дал общий анализ роли и места Движения неприсоединения в современном мире. Тема перехода от однополярного мира к многополярному, обеспечения роли Движения неприсоединения как одного из мировых центров силы, поднятая в выступлении С.Мартынова, нашла живой отклик среди участников встречи, позитивно комментировалась председателем Движения неприсоединения, министром иностранных дел Малайзии Датуклом Албаром (Datuk Albar).

Кроме того, министр иностран-

ных дел Республики Беларусь сделал акцент на том, что Движению нужно не только безотлагательно предпринять меры к тому, чтобы постепенно трансформировать однополярный мир в многополярный, но и, прежде всего, не допустить попыток через систему ООН институционализировать, закрепить однополярность и, прежде всего, в ходе предстоящего Первого заседания вновь созданного Совета по правам человека ООН.

Глава белорусского внешнеполитического ведомства призвал приступить к реализации конкретной программы действий, направленной на консолидацию Движения и усиление его роли в мировых делах.

На министерской встрече также было уделено внимание таким важным для мирового сообщества в целом проблемам, как право государств на самостоятельное развитие, необходимость проведения дальнейших процедур разоружения, недопустимость применения двойных стандартов как в сфере ядерного разоружения, так и в сфере прав человека.

В Йоханнесбурге (ЮАР) Посольство Беларуси в ЮАР приняло участие в выставке инвестиционных и торговых проектов "Информационное бизнес-шоу 2006", осуществляемых в странах Центральной и Восточной Европы.

Целью участия в выставке стало привлечение внимания к Беларуси в качестве страны-делового партнера, а также презентация и пропаганда экспортных и инвестиционных возможностей Беларуси.

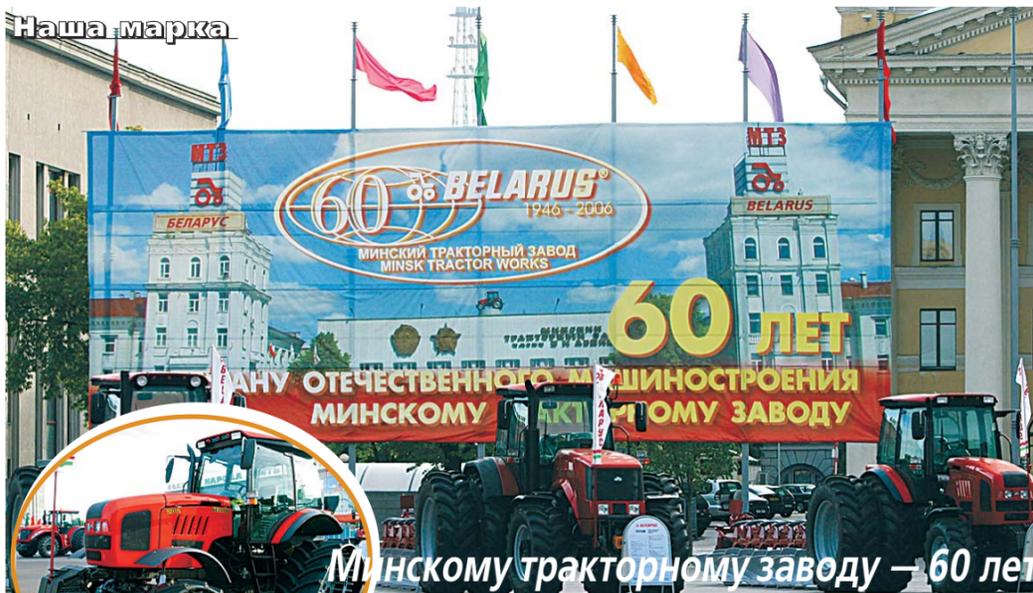
Информационное бизнес-шоу в ЮАР

В павильоне Республики Беларусь были представлены информационно-справочные материалы о Беларуси, ее экономике и промышленности, отдельных отраслях и предприятиях. Проведена компьютерная презентация промышленного, научно-технического и инвестиционного потенциала Беларуси.

Бизнес-сообщество ЮАР проявило интерес к развитию торгово-экономического сотрудничества с Беларусью и, в частности, к отечественным товарам машиностроения (трактора, грузовые автомобили, дорожная техника), химической промышленности (лаки и краски) и другим.

По материалам пресс-службы МЗС.

Наша марка

Минскому тракторному заводу — 60 лет

Сегодня на разработку, создание и освоение новых моделей тракторов на Минском тракторном заводе уходит не более двух лет. Такие сроки оптимальны, чтобы выпускать конкурентоспособную продукцию, востребованную во всем мире. Об этом заявил министр промышленности Беларуси Анатолий Русецкий 29 мая на международной научно-технической конференции "Перспективы развития белорусского тракторостроения". Мероприятие было приурочено к 60-летию основания Минского тракторного завода. Как отметил министр, за по-

следние 10 лет на МТЗ произошли "глубокие изменения с точки зрения создания новой техники, расширения модельного и ряда мощных тракторов". Сейчас предприятие выпускает трактор, оснащенный современной автоматикой, механикой, электроникой. Увеличились нагрузки на эту машину в ходе эксплуатации. За один проход по полю трактор выполняет сразу несколько технологических операций по обработке почвы, может работать без перерыва целый световой день. Он агрегируется с 9- и 12-корпусными плугами.

Минский тракторный завод участвует в реализации государственной научно-технической программы "Белавоттракторос-

троение", которая действует с 1996 года. За это время создано 18 наименований базовых тракторов, 6 лесозаготовительных машин. Впервые в СНГ создана гамма энергонасыщенных тракторов мощностью 150-250 лошадиных сил. Освоено производство малогабаритных тракторов. Изготовлен гусеничный трактор мощностью 210 л.с., который максимально унифицирован с колесным. В 2006 году начато серийное производство тракторов мощностью 300 л.с. Создан образец машины в 450 л.с. С 2007 года МТЗ начнет поставки тракторов в страны Евросоюза в соответствии со стандартом Евро-3.

Фото Геннадия ЖИНКОВА, БелТА.

Социум

170 квадратных метров счастья

Многодетной семье Гринкевичей из Минского района торжественно вручены ключи от дома в деревне Боровляны. Современный коттедж общей площадью более 170 квадратных метров построен специально для этой семьи, которая воспитывает четверых детей. Решить жилищную проблему многодетной семьи председатель Миноблсполкома Николай Домашкевич поручил после того, как в июне 2004 года у Гринкевичей родилась тройня. А 26 мая сам губернатор вручал новоселам ключи от построенного дома. Нужные в хозяйстве подарки — телевизор, микроволновую печь, другую бытовую технику получили Гринкевичи от Минского райисполкома, областного комитета по труду и соцзащите и Боровлянского сельсовета.

НА СНИМКАХ: семья ГРИНКЕВИЧЕЙ и их гости. Фото БелТА

Союзное государство

БЕЛОРУСЫ В РОССИИ НЕ ИНОСТРАНЦЫ

Соглашение о равных правах граждан Беларуси и России на свободу передвижения, выбора места пребывания и жительства вступит в силу уже в конце текущего года. Об этом на пресс-конференции в Национальном пресс-центре рассказали начальник Представительства Постоянного Комитета Союзного государства в Минске Василий ШОЛОДОНОВ и первый заместитель начальника Департамента по гражданству и миграции Министерства внутренних дел Беларуси Алексей БЕГУН.

По словам выступавших, основным пунктом Соглашения станет увеличение срока пребывания без регистрации для белорусов в России и россиян в Беларуси с 3 до 30 дней, освобождение от необходимости заполнять миграционную карту. Кроме этого, будет упрощен порядок оформления документов на постоянное проживание. Пока же белорусы в России попадают под действие документа "О правовом положении иностранцев", который был принят в 2002 году. Такой же документ начал действовать с этого года и в Беларуси.

Соглашение, проект которого уже подготовлен к ратификации, по словам Алексея Бегуна, будет содействовать сотрудничеству Союзного государства, так как интеграция двух стран невозможна без предоставления свободы перемещения, условий для создания свободного рынка труда.

Сегодня страны уже перешли от решения только организационно-правовых вопросов к конкретной работе в сферах социального обеспечения, образования, здравоохранения, налоговой системы. Об этом сообщил Василий Шолодонов: "На сегодняшний день полностью реализованы 32 совместные программы, 13 сейчас финансируются из союзного бюджета. В конце июня на заседании Совета Министров Союзного государства будут рассмотрены вопросы реализации шести новых совместных проектов, и касаться они будут экономических и социальных направлений развития, укрепления безопасности, общих информационных проектов".

При строительстве Союзного государства приоритет отдается торгово-экономическому развитию. Сегодня

на качественно новом уровне проходит деловое сотрудничество с регионами Российской Федерации. Очень эффективна новая форма работы — создание советов делового сотрудничества. Такие советы существуют с Московской, Московской и Нижегородской областями, Санкт-Петербургом. Результаты уже есть: товарооборот между Республикой Беларусь и Российской Федерацией за четыре месяца этого года составляет 138 процентов в сравнении с таким же периодом прошлого года.

Определенное внимание уделяется вопросам создания рабочих мест в рамках Союзного государства, формирования таможенного пространства. В условиях создания общего рынка труда обе стороны заинтересованы в том, чтобы привлекать на свою территорию как можно больше квалифицированных специалистов. По оценкам экспертов, в России такая потребность составляет около миллиона трудовых ресурсов в год.

Миграционные процессы между двумя странами с каждым годом становятся все активнее. Принятие данного Соглашения позволит гражданам Беларуси на территории Российской Федерации и гражданам России в Беларуси не чувствовать себя иностранцами. Сегодня на территории нашей республики проживает 66,5 тысячи россиян. При этом Беларусь — единственная страна в СНГ, которая имеет положительный баланс в миграционном обмене с Россией. Это значит, что к нам из России на постоянное место жительства прибывает больше людей, чем наоборот.

Екатерина НЕМОГАЙ.

НА СНИМКЕ: Василий ШОЛОДОНОВ.

Inadmissible strengthening of world unipolarity through UN system

Head of the Belarusian foreign political department Sergei Martynov considers as inadmissible strengthening of the world unipolarity through the UN system. He stated about it in the course of the meeting of foreign ministers of the Non-Aligned Movement member-states /NAM/ held on 29-30 May in Putrajaya (Malaysia). Belarus was one of the vice-chairmen of the meeting.

The meeting was held to prepare for the summit of the leaders of the Non-Aligned Movement member-states, which will take place in autumn this year in Havana. The meeting became the first big world forum after the 2005 UN summit, which gave an assessment to the process of development of international relations, the UN and the NAM role in today's world.

The role of NAM and the world unipolarity were among the main issues raised during the discussion and reflected in the draft final document. Almost all speakers touched upon the problem of "one-power-rule" causing instability in the world. The participants of the meeting expressed the inadmissibility of such world order from the point of view of NAM member states.

In his statement the Belarusian foreign minister provided a general overview of the role and place of the NAM in the modern world. The issue of transition from the unipolar world to a multipolar one, securing the role of the NAM as a world power centre raised by Belarus' foreign minister found a true response among the meeting participants and was positively commented on by NAM Chair, minister of foreign affairs of Malaysia Datuk Albar.

The head of the Belarusian foreign ministry called upon the NAM member-states to start implementing a concrete program of action to consolidate the Movement and strengthen its role in international affairs.

The NAM ministerial meeting also focused on such important problems as the right of states on independent development, the necessity to further implement the disarmament procedures, inadmissibility of application of double standards both in the nuclear disarmament and the human rights spheres.

New strategy in regard to Belarus

The issues of drawing up a new strategy of the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) in regard to Belarus for 2006-2008 have been discussed in London by economy minister of Belarus Nikolay Zaichenko and president of the bank Jean Lemierre.

The meeting between the two took part in the framework of the visit of an official delegation of Belarus headed by Nikolay Zaichenko to London to attend the 15th annual meeting of the EBRD Board of Governors. The Belarusian delegation included the leaders of major Belarusian banks: Belarusbank, Priorbank, Belagroprombank, Belvneshekonombank, Begazprombank, Belpromstroibank and Belinvestbank.

A presentation of Belarus was organized which aroused interest of many participants of the business-forum. Opening the presentation, Nikolay Zaichenko informed the public about the guidelines of the socio-economic development and investment policy of Belarus. He elaborated on the new steps of the Belarusian government to improve the investment environment in the country.

During the plenary session of the Board of Governors the head of the Belarusian delegation reported on the promising areas of cooperation between Belarus and EBRD. The Belarusian embassy hosted a round-table focusing on the issues of the Belarusian-British trade and economic relations featuring members of the official delegation of Belarus. The British businessmen were provided full information on the development of the economic situation in Belarus, on the industrial and foreign trade potential of the country and priority areas of investment and foreign economic cooperation.

The British partners praised the cooperation with Belarusian companies.

Minsk Tractor Works

Over the 60 years of its existence MTZ produced more than 3,300,000 tractors

President of Belarus Alexander Lukashenko has visited an exhibition of machines made by Minsk Tractor Works /MTZ/. The exposition is dedicated to the 60th anniversary of MTZ. More than 40 tractors, forestry and municipal machines and seven ploughs were presented at the exhibition.

President of Belarus Alexander Lukashenko is convinced that the success Minsk Tractor Works has achieved should serve as a good example for other companies of the republic. "I am grateful to the personnel of the Minsk Tractor Works: I wanted all companies in the republic to orient towards your work style and behavior. When the works got into a difficult financial

situation I did everything to save it. I thought: if MTZ overcomes the economic crisis we will be able to save other companies following its example", the president underlined.

The president positively evaluated MTZ social policy, i.e. creation

of new jobs, care of material welfare of its employees. Significant funds are allocated to improve the working environment as well as to organize recreational and leisure activities of employees and their families. The plant does not leave behind 7,000 labors and war veterans.

Vladimir Konoplev Nurtai Abykaev.

Vladimir Konoplev believes that the visit of Kazakh delegation to Belarus will be a "powerful impetus for boosting all-round cooperation".

The chair of the Chamber of Representatives thanked the Kazakhstan's party for objective assessment of the presidential election in Belarus as well as for the support in international organizations.

Nurtai Abykaev noted that "the historic ties between Belarus and

Kazakhstan is strategic trade partner

Together with Russia, Kazakhstan is the main strategic economic partner of Belarus. The foreign trade between the countries has been showing upward tendencies recently, speaker of the Chamber of Representatives of the National Assembly Vladimir Konoplev said when meeting chairman of Kazakhstan's senate Nurtai Abykaev in Minsk.

Kazakhstan have been forming for many centuries. Belarus is not a foreign state for all the Kazakhs". Nurtai Abykaev emphasized that Belarus is one of the most important commercial partners of that country. "In all integration unions Belarus, Russia and Kazakhstan are assumed as axis" he added.

He believes that the bilateral contacts have great potential. The economies of the two countries complement each other. Belarus has not lost its powerful industrial potential and Kazakhstan has rich food stock resources. The

purpose of MPs, according to Nurtai Abykaev, is to lift legal barriers on the way of economic cooperation.

Notes: in January-March 2006 the trade turnover between Belarus and Kazakhstan amounted to USD 75.4 million having increased by almost 70 per cent over the same time last year. The main goods sold to Kazakhstan are tractors, trucks, road hardware, tires, furniture, refrigerators, medicines, ceramic tiles. Belarus mainly imports wheat, Balsam Wool, conveying belts from Kazakhstan.

Feasibility study of project on nuclear power plant in Belarus to be completed in two years

The feasibility study of the project on a nuclear power plant in Belarus will be completed in two years deputy general director of the institute of energy and nuclear research Anatoliy Yakushev has told a press conference.

According to him, the cost of a 2000MW plant construction involving Russian technologies might range between USD 2,2 and USD 2,6 billion.

Anatoliy Yakushev believes that it would be appropriate to finish the construction by 2015-2016. In that case the country might bring the plant-generated energy up to 27-30 per cent by 2020.

The share of nuclear-power engineering in fuel and energy balance of Belarus might reach 85 per cent by 2050, director of the republican unitary enterprise "Energy strategy", academician Oleg Martynenko added.

The scientists back creation of a nuclear plant in Belarus. They say that fears of possible breakdowns are unfounded. Since the Chernobyl catastrophe a massive breakthrough has been made in raising safety of such facilities. The principles of work of modern reactors exclude a possibility of explosions.

In case Belarus has its nuclear power plant, the energy balance might look like this: traditional fuels — 30 per cent, local fuels — 30 and nuclear power — 30 per cent as well.

The 6th all-Belarus festival of national cultures has gathered over 700 participants and 300 guests. The participants come from the CIS member states, Lithuania, Poland, France, Germany, Slovakia and other countries. Some representatives of the UN in Belarus are expected to attend the forum as guests, head of the council for the affairs of regions and nationalities of the Grodno oblast executive committee Igor Popov informed the press.

According to him, the first festival of the national cultures took place in Grodno in 1996 and featured 11 nationalities. This year's event has gathered representatives of as many as 25 nationalities.

According to the council for regions and nationalities of the Grodno oblast executive committee, there are 21 public associations of 10 nationalities only in this region.

These are four Polish organizations, six Lithuanian, four Jewish associations and unions of the Tatars, Georgians, Chuvashes, Oshmyany Gypsies, Armenians, Ukrainians and Russians. The biggest national-cultural association is the Union of Poles of Belarus. It has branches in 15 out of 17 regions of the oblast and in Grodno. Some 38 primary organizations of the union have been registered. The smallest associations are unions of the Georgians and Chuvashes.

Over 2,5 thousand people took part in the run-up contests with their winners having been granted a privilege of performing in Grodno. Such arrangements, Igor Popov believes, promote and strengthen national cultures of all nationalities living in Belarus. They are given due attention and real support at the top level.

Старонку падрыхтаваў Барыс ЖУКАЎ.

The near-term goals of the Minsk Tractor Works administration should be issues on increasing quality of products and mastering new markets. According to the head of state when entering new markets "it is necessary to keep in mind that foreign customers prefer goods of supreme quality".

The company has exported more than 1 million of tractors to more than 100 countries. MTZ exports have been steadily increasing. They soared 5 times over the last five years. The Minsk Tractor Works plans to produce about 50,000 tractors this year. In 2005 the output totaled 42,000 tractors while in 1993 — 27,000.

Kazakhstan is ready to buy 2,000-3,000 tractors yearly

Kazakhstan has a great demand for MTZ agricultural ware and is ready to buy 2,000-3,000 Belarusian tractors a year, deputy general director of Trading House MTZ-Asia Service Rimma Salykova said.

She emphasized that Kazakhstan was especially interested in MTZ energy-intensive tractors. "This is just what North of Kazakhstan needs", she said.

"Minsk Tractor Works has virtually no competitors. We believe that "Belarus" is a tractor number one in the world. It is reliable, easy to use and reasonably priced. The Belarusian tractors in Kazakhstan are highly demanded and need no advertising." Rimma Salykova noted.

According to her, the Trading House annually sells about 1,000-1,200 "Belarus" tractors.

In five years number of foreign students to be increased ten times

In five years the number of foreign students studying in Belarus is planned to be increased ten times, deputy prime minister of Belarus Alexander Kosinets stated.

According to the vice-premier, at present about 2,5 thousand foreign students study in Belarus. The state gets about USD five million of revenues from the export of educational services. "We should create competitive education on the world market and ensure export of educational services", Alexander Kosinets said.

In this conjunction the main thing is to ensure training of highly qualified personnel in industry, agriculture and other production fields. The government intends to bring closer education and production. "We should prepare a powerful reserve of personnel", the vice-premier underlined. "This action plan includes a range of events and we are working to develop marketing, management and commodity distraction network.

And we will not be able to do it without highly qualified specialists".

Беларусь — Расія: духоўнае яднанне на эканамічнай аснове

У мэтах паглыблення традыцыйных брацкіх сувязей паміж народамі Расіі і Беларусі, замацавання духоўна-маральных асноў супрацоўніцтва, удасканалення адносін у гуманітарна-культурнай сферы ў Маскоўскім ДOME нацыянальнасцей адбылася міжнародная канферэнцыя “Расія і Беларусь у XXI стагоддзі: шляхі духоўна-маральнага і культурнага яднання”.

З расійскага боку ў канферэнцыі прымалі ўдзел намеснік старшыні Камітэта міжрэгіянальных сувязей і нацыянальнай палітыкі горада Масквы Уладзімір Замуруеў, намеснік дырэктара Маскоўскага Дома нацыянальнасцей Барыс Мардовін, спецыялісты Міністэрства адукацыі Расійскай Федэрацыі, дзеячы навукі і культуры Расіі, прадстаўнікі нацыянальных меншасцей.

Беларусь прадстаўлялі дарадчык-пасланнік Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі Уладзімір Паўловіч, кіраўнік гуманітарнага аддзела пасольства Галіна Аверкіна, старшыня рэгіянальнай культурнай аўтаноміі “Беларусы Масквы” Аляксей Кавалевіч. Спецыяльна для ўдзелу ў канферэнцыі ў Маскву прыбыла дэлегацыя з Беларусі на чале з кіраўніком аддзела па справах нацыянальнасцей Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь Юрыем УРАЛЬСКІМ. У склад дэлегацыі ўваходзілі намеснік старшыні прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Анатоль Шынкевіч, загадчыца сектара культурна-масавай работы ўпраўлення культуры Мінгарвыканкама Наталля Старыкава, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К.Крапіва Галіна Каспяровіч.

Праграма візіту пачалася з экскурсіі па ДOME нацыянальнасцей, былым дварачынным шпіталам, заснаваным у 1747 годзе па загаду князя Барыса Куракіна. З 1998 года ў асабняку, аформленым у стылі неакласіцызму, па пастанове ўрада Масквы была створана дзяржаўная ўстанова “Маскоўскі Дом нацыянальнасцей”, дзе зараз сустракаюцца, праводзяць шматлікія мерапрыемствы, вырашаюць свае праблемы прадстаўнікі ўсіх нацыянальных аб’яднанняў Масквы.

З Маскоўскім Дома нацыянальнасцей супрацоўнічае і аўтаномія “Беларусы Масквы”. Тут праходзяць сустрэчы, выставы, канцэрты і іншыя мерапрыемствы. Вялікую цікавасць у наведвальнікаў, напрыклад, выклікала фотавыстава Сяргея Флітычкіча “Беларуская экзотыка”, а спектакль галоўнага рэжысёра тэатра на Чырвонай Прэсні Валянціна Рыжага, дарэчы, выхадаць з Беларусі, “Гуманоід” сабраў шмат глядачоў.

Пасля экскурсіі пачалася работа пленарнага пасяджэння канферэнцыі. Яго адкрыў намеснік старшыні Камітэта міжрэгіянальных сувязей і нацыянальнай палітыкі горада Масквы Уладзімір Замуруеў: “Наша канферэнцыя прысвечана важнаму пытанню духоўна-маральнага і культурнага яднання расійскага і беларускага народаў. Беларусь і рускія звязваюць агульнае гістарычнае мінулае, маральныя каштоў-

насці. Сёння мы сумеснымі намаганнямі ў новым фармаце адноўляем Саюзную дзяржаву”. Пачатак узаемадзеяння маскоўскага і мінскага Дамоў дружбы быў закладзены ў мінулым годзе падчас прэзентацыі Маскоўскага Дома нацыянальнасцей у Мінску, што стала прыкметнай падзеяй для Беларусі.

Сёлетняя канферэнцыя адбылася ў рамках падпісанага ў беларускай сталіцы 2 снежня 2005 года Пагаднення паміж Камітэтам міжрэгіянальных сувязей і нацыянальнай палітыкі горада Масквы і Камітэтам па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Беларусі аб супрацоўніцтве і стала яшчэ адным крокам, набліжаючым да стварэння Саюзнай дзяржавы. Гэтае меркаванне пацвярджаюць словы з прывітальнага ліста старшыні Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Беларусі Леаніда Гулякі, накіраванага ўдзельнікам канферэнцыі: “Няма такіх акалічнасцей, якія парушылі б адзінацтва роднасных народаў, гістарычна звязаных чалавечымі, сямейнымі, дзельнымі, грамадскімі стасункамі. Успэўны, што абмеркаванне ўдзельнікаў канферэнцыі розных аспектаў духоўна-маральнага і культурнага аб’яднання народаў Беларусі і Расіі стане важным крокам у справе яго ўмацавання”.

У ходзе канферэнцыі былі заслушаны даклады аб стане адносін паміж дзвюма дзяржавамі, сацыяльна-эканамічных развіццях краін. Асабліва ж акцэнт быў зроблены на развіцці нацыянальных адносін у Расіі і Беларусі.

Грунтоўны аналіз нацыянальнай палітыкі Беларусі быў дадзены кіраўніком аддзела нацыянальнасцей Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Юрыем Уральскім. Характарызуючы сітуацыю, звязаную з палажэннем нацыянальных меншасцей у Беларусі, дакладчык адзначыў стабільнасць і адсутнасць канфліктаў на этнічнай, расавай, канфесійнай, лінгвістычнай аснове. Такое палажэнне тлумачыцца не толькі менталітэтам грамадзян краіны, традыцыямі міжэтнічнага ўзаемадзеяння, цеснымі сувязямі паміж прадстаўнікамі этнічных груп, якія гістарычна склаліся, але і нацыянальнай палітыкай беларускай дзяржавы.

Камітэтам наладжана інтэнсіўнае супрацоўніцтва з аналагічнымі ўстановамі ў іншых краінах. Перш за ўсё, у Літве, Малдове, Украіне. Вельмі важны ў гэтым накірунку вопыт работы з Маскоўскім Дома нацыянальнасцей,

асабліва зараз — у перыяд стварэння Саюзнай дзяржавы. Пры гэтым трэба ўлічваць інтарэсы расіян, што пражываюць у Беларусі, і беларусаў у Расіі. Этнічных расіян у Беларусі больш за міліён, дзейнічае шэраг арганізацый рускіх, татар, чувашоў, дагестанцаў. Паслямова функцыянуе ў Расіі Федэральная нацыянальна-культурная аўтаномія “Беларусы Расіі”, рэгіянальнае аўтаномія беларусаў. А Саюзная дзяржава, па словах Юрыя Уральскага, — гэта не толькі дамовы і афіцыйныя адносіны, а, перш за ўсё, людзі і іх стасункі паміж сабой.

Праблема нацыянальных адносін былі прысвечаны выступленні Галіны Каспяровіч і Наталлі Старыкавай. Вынікам прагучаў заклік да больш поўнай работы па аб’яднанні дзяржаў, узмацненні сувязей на дзяржаўным узроўні паміж структурамі, што рэгулююць сферу нацыянальных адносін. Звярталася ўвага на тое, што ранейшыя кантакты па прычыне доўгага рэфармавання ўрадавых структур у Расійскай Федэрацыі былі прыпынены.

Адным з асноўных момантаў канферэнцыі стала выказванне акадэміка Расійскай акадэміі сельскагаспадарчых навук, заслужанага дзеяча навукі і тэхнікі Расіі і Беларусі Віктара Шавялужы пра тое, што сумесныя культурныя і духоўна-маральныя праекты могуць быць рэалізаваны толькі на трывалай эканамічнай лебедзе. Таму першачарговым значнасць пры стварэнні Саюзнай дзяржавы павінны мець менавіта сумесныя эканамічныя праекты. Вучоны звярнуў увагу таксама на неабходнасць актывізацыі навуковых арганізацый у краінах з мэтай распрацоўкі і ўкаранення новых тэхналогій, а не запазывання іх з-за мяжы.

Па меркаванні дырэктара Міжнароднага інстытута сацыяльнай дэмакратыі Уладзіміра Жлутко, аб’яднанне немагчыма без падтрымкі і разумення моладзі. Для пакалення, якое нарадзілася ў канцы 80-ых і 90-ых гадах мінулага стагоддзя, усе краіны былога Саюза з’яўляюцца незнаёмым замежжам. Маладыя расіяне амаль нічога не ведаюць пра Беларусь, мала хто яе наведваў. Важнай задачай з’яўляецца развіццё кантактаў паміж моладдзю Расіі і Беларусі: наладжванне прамых сувязей паміж вундзю краін, развіццё турыстычных, спартыўных праектаў, арганізацыя маладзёжнага культурнага абмену.

У рамках канферэнцыі адбылася

прэзентацыя Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Анатоль Шынкевіч расказаў пра гісторыю стварэння таварыства, асноўныя напрамкі дзейнасці. Сярод іх — папулярызацыя беларускай культуры за рубяжом, правядзенне Дзён культуры Беларусі ў замежных краінах і Дзён іншых краін у Рэспубліцы Беларусь, атрыманне і размеркаванне гуманітарнай дапамогі. Адным з важных відаў дзейнасці з’яўляецца ўсталяванне пабрацімскіх сувязей гарадоў. Сёння 31 беларускі горад пароднены са 131 горадам у 25 краінах свету. Актыўна развіваюцца такія сувязі з Расіяй: 34 расійскія гарады маюць сваіх пабрацімаў у Беларусі. Падзяліўся Анатоль Шынкевіч і планами на будучыню. Таварыству дружбы хацелася б паўдзельнічаць у інтэграцыйных працэсах, правядзенні сумесных з партнёрамі розных краін выстаў, фестываляў, канцэртаў, канферэнцый. Але ўжо зараз менавіта гэта грамадская арганізацыя прадстаўляе на высокім масштабі ўзроўні беларускую культуру ў розных краінах свету, на пастаяннай аснове развівае праграмы народнай дыпламатыі.

Усе выступленні мелі навукова-практычную значнасць, выклікалі цікавасць у слухачоў, атрымалі падтрымку і адобранне. Па выніках канферэнцыі ўдзельнікам была прынята рэзалюцыя “За інтэграцыю праз вырашэнне агульнасаюзных, рэгіянальных і глабальных светна-культурных праблем”. У ёй звяртаецца ўвага на неабходнасць правядзення навукова-практычных канферэнцый, “круглых сталаў”, грамадскіх чытанняў, семінараў, іншых мерапрыемстваў з запрашэннем прадстаўнікоў дзяржавы, шырокай грамадскасці, няўрадавых арганізацый для абмеркавання стану і развіцця адносін паміж Расіяй і Беларуссю. Удзельнікам канферэнцыі была адобрана прапанова стварэння расійска-беларускага нацыянальна-культурнага “круглага стала”, які будзе дзейнічаць пастаянна і рашэнні на выніках пасяджэнняў якога будуць накіроўвацца ў Савец дэлегацыі супрацоўніцтва Рэспублікі Беларусь і горада Масквы. У рэкамендацыях канферэнцыі — стварэнне двухбаковай Ініцыятыўнай камісіі па інавацыйна-тэхналагічных светна-культурных праблемах, у якую павінны ўвайсці прадстаўнікі інтэлектуальнай эліты Расіі і Беларусі, ажыццявіць распрацоўку плана сумесных дзейнасцей аб правядзенні работ у інавацыйна-тэхналагічнай сферы. Камітэту па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Беларусі і Камітэту міжрэгіянальных сувязей і нацыянальнай палітыкі горада Масквы рэкамендавана сфармаваць камісію па азначаных праблемах, разгледзець пытанне наладжвання двухбаковага семінара па праблемах адукацыі ў эпоху глабалізацыі. Важным пунктам рэзалюцыі з’яўляецца правядзенне тэлеоста “Масква — Мінск: са-дзейнічанне інтэграцыйных працэсам у маральна-культурнай сферы”.

У заключным слове намеснік старшыні Камітэта міжрэгіянальных сувязей і нацыянальнай палітыкі горада Масквы Уладзімір Замуруеў выказаў падзяку выступоўцам за карысныя прапановы, а таксама паведаміў пра хуткае стварэнне Асацыяцыі Дамоў дружбы і нацыянальнасцей Расійскай Федэрацыі і краін СНД. Праект ужо распрацаваны і падтрыманы мэрам горада Масквы Юрыем Лужковым. У Асацыяцыю ўвайдзе і Беларускае таварыства дружбы.

Па завяршэнні канферэнцыі ў Маскоўскім ДOME нацыянальнасцей адбыўся канцэрт лаўрэатаў фестывалю нацыянальных мастацтваў “Прыгажосць вы-

ратуе свет”. Апошнія песні стаў гімн дружбы Беларусі і Расіі, напісаны спецыяльна да прэзентацыі Маскоўскага Дома нацыянальнасцей у Мінску.

Кацярына НЕМАГАЙ.
Масква — Мінск

Меркаванні

Гавораць удзельнікі міжнароднай канферэнцыі “Расія і Беларусь у XXI стагоддзі: шляхі духоўна-маральнага і культурнага яднання”:

Старшыня Грамадскага таварыства пры Маскоўскім ДOME нацыянальнасцей Вячаслаў Міхайлаў:

— Беларусь — сувязнае звяно паміж усходнімі і заходнімі славянамі. Менавіта праз яе і можна рэалізаваць ідэю славянскай цывілізацыі. Сёння глабалізацыя мае два падыходы, аб’ектыўны (агульная, якая пастаянна збліжае тэхнічнымі сродкамі ўсе народы інфраструктура), і суб’ектыўны, які азначае намер выкарыстаць гэты працэс толькі ў інтарэсах заходніх краін. І вось тут мы можам выступіць са сваёй лініяй — не дамінавання над ЗША, а партнёрскіх адносін з заходнімі краінамі.

Намеснік дырэктара Маскоўскага Дома нацыянальнасцей Барыс Мардовін:

— Канферэнцыя прыняла рэзалюцыю, дзе сказана “Яднанню быць!”, для гэтага трэба развіваць кантакты ў рэгіянальным плане, вырашыць агульныя гуманітарныя праблемы. Аб’яднанне нашых народаў стане вялікай падзеяй ў Еўропе, велізарным святам для славян. У цэлым, канферэнцыя прайшла па-дэлегацыйна, у добрым крытычным настроі. Мы канстатавалі, што ў нас няма нічога, што раз’ядноўвае. Трэба ўзмацняць кантакты з моладдзю. Дом нацыянальнасцей мяркуе наладзіць турыстычны абмен, гатовы прымаць моладзь, ветэранаў, навукоўцаў.

Намеснік старшыні прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі Анатоль ШЫНКЕВІЧ:

— Беларускае таварыства дружбы мае цесныя сувязі са многімі краінамі свету. Сёння ў яго складзе 36 нацыянальных таварыстваў дружбы, якія ўзначальваюць вядомыя дзяржаўныя і грамадскія дзеячы Рэспублікі Беларусь. Таварыствам “Беларусь — Расія” кіруе вядомая паэтэса Раіса Баравікова. Пры правядзенні мерапрыемстваў (кожнае таварыства праводзіць мінімум адно ў квартал) прыцягваем да ўдзелу прадстаўнікоў нацыянальных меншасцей, якія пражываюць у Беларусі. Актыўна супрацоўнічаем з замежнымі пасольствамі ў Беларусі. На працягу года праводзім Дні Беларусі за рубяжом. Гэта канферэнцыя — яшчэ адна форма супрацоўніцтва з Расійскай Федэрацыяй. Партнёрскія сувязі з Маскоўскім Дома нацыянальнасцей пашыраюць магчымасць развіцця народнай дыпламатыі, папулярызацыі беларускай культуры ў суседняй краіне, усталявання больш цесных кантактаў з беларусамі Масквы і Расіі.

Запісала Кацярына НЕМАГАЙ.

НА ЗДЫМКАХ: Маскоўскі Дом нацыянальнасцей; падчас “круглага стала” ў ДOME нацыянальнасцей.

Фота аўтара.

Беларуская мова ў польскіх школах

У Мінску 12–15 чэрвеня адбудзецца падвядзенне вынікаў Усепольскай алімпіяды па беларускай мове. Аб гісторыі гэтай унікальнай з’явы расказвае адзін з арганізатараў — старшыня Таварыства “Польшча — Беларусь” Баляслаў ХМЯЛІНЬСкі.

18 лютага 1994 года ў Беластоку сабралася ініцыятыўная група дзеячаў і прыхільнікаў таварыства “Польшча — Беларусь”, Беларускага грамадска-культурнага таварыства, Польскага таварыства беларусістаў, навукоўцаў, настаўнікаў беларускай мовы і прыняла рашэнне звярнуцца да адукацыйных улад Польшчы, каб атрымаць згоду на арганізацыю алімпіяды па беларускай мове.

У склад ініцыятыўнай групы, якая пазней ператварылася ў Галоўны камітэт алімпіяды, уваходзілі:

Аляксандр Баршчэўскі — кіраўнік кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта і старшыня Польскага таварыства беларусістаў;

Янка Сычэўскі — старшыня Беларускага грамадска-культурнага таварыства;

Баляслаў Хмяліньскі — старшыня таварыства “Польшча — Беларусь”.

Старанні ініцыятыўнай групы далі плён. Тагачасны намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Польшчы — міністр нацыянальнай адукацыі Аляксандр Лучак даў згоду на правядзенне алімпіяды, пачынаючы з 1994/1995 навучальнага года. Алімпіяда па беларускай мове атрымала катэгорыю прадметнай алімпіяды.

Мэтазгоднасць правядзення алімпіяды па беларускай мове ў Польшчы (дагэтуль адзіная ў свеце) ініцыятыўная група абгрунтавала тым, што ў Польшчы ў больш як сарака пачатковых школах і двух агульнаадукацыйных ліцэях беларускую мову вывучала ў той час каля чатырох тысяч вучняў. Акрамя таго, беларуская філалогія была тады ў Варшаўскім ўніверсітэце, Люблінскім каталіцкім ўніверсітэце, а таксама ў філіяле Варшаўскага ўніверсітэта ў Беластоку. У гэтых навучальных установах беларускую мову вывучала каля 200 студэнтаў.

Было глыбокае перакананне, што алімпіяда па беларускай мове будзе спрыяць папулярызацыі і прэстыжу гэтай мовы ў Польшчы, што і пацвердзілі вынікі 12 праведзеных да гэтага часу алімпіяд.

Сярод іншых мэт, якія ставіліся алімпіядай на працягу 12 гадоў, — абуджэнне ў моладзі цікавасці да духоўнай і матэрыяльнай культуры беларускага народа ў Польшчы і ў Беларусі, пашырэнне беларусазнаўчых ведаў у галіне літаратуры, мовы, культуры, фальклору, навукі аб грамадстве, а таксама даследаванне польска-беларускіх літаратурных, моўных і культурных сувязей. Якасць, а не колькасць удзельнікаў стала галоўным крытэрыем для арганізатараў алімпіяды. У арганізацыйных рэгламентах звярталася ўвага на тое, што ідэя зацікаўленасці беларускай мовай і культурай павінна ісці ў пары з ідэяй прыхільнасці да польскай дзяржавы, якая з’яўляецца каштоўнасцю для ўсіх яе грамадзян.

Згодна з рашэннем Міністэр-

ства нацыянальнай адукацыі, алімпіяда па беларускай мове арганізуецца кафедрай беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта ў цесным супрацоўніцтве з таварыствам “Польшча — Беларусь”.

Таварыства “Польшча — Беларусь” побач з галоўным спонсарам, якім для ўсіх прадметных алімпіяд у Польшчы з’яўляецца Міністэрства нацыянальнай адукацыі, падтрымлівае алімпіяду фінансавана і арганізацыйна.

Старшыней Галоўнага камітэта алімпіяды стаў прафесар, доктар навук Аляксандр Баршчэўскі, намеснікам — прафесар, кандыдат навук Баляслаў Хмяліньскі, якія выконваюць гэтыя функцыі і цяпер.

Алімпіяда па беларускай мове ўвайшла ў групу такіх прадметных алімпіяд, як мастацкая, астранамічная, біялагічная, хімічная, геаграфічная, гістарычная, па англійскай, французскай, лацінскай, нямецкай, рускай і польскай мовах і іншыя.

У алімпіядзе па беларускай мове ў першыя гады яе правядзення маглі ўдзельнічаць вучні III і IV класаў, а пасля рэформы школьнага ўзростава — II і III класаў агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Бельску-Падляскім і групы школ з дадатковым вывучэннем беларускай мовы ў Гайнаўцы. У алімпіядзе маглі ўдзельнічаць таксама вучні малодшых класаў, пры ўмове, што іх веды па беларусістыцы адпавядаюць узроўню вучняў старэйшых класаў.

Алімпіяда праводзіцца ў тры этапы: першы этап — на ўзроўні школы, другі — акруговы і трэці — цэнтральны.

У склад журы акруговых алімпіяд уваходзяць незалежныя спецыялісты, якія не выконваюць ніякіх функцый у школах, дзе вучацца ўдзельнікі алімпіяды.

У склад журы цэнтральных алімпіяд уваходзяць навукова-дыдактычныя супрацоўнікі кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта і ўжо на працягу некалькіх гадоў — моваведы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і Дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я.Купалы ў Гродне.

Варта падкрэсліць тое, што кожная з 12 алімпіяд мела сваю адметную тэму, якая тычылася ведаў аб жыцці і творчасці знакамітых беларускіх класікаў літаратуры, напрыклад, Ф.Багушэвіча, Я.Баршчэўскага, Я.Чачота, В.Дуніна-Марцінкевіча, К.Каліноўскага, Я.Коласа, М.Танка, В.Быкава, М.Багдановіча...

Лаўрэаты і фіналісты алімпіяды па беларускай мове, таксама як і іншых прадметных алімпіяд ў Польшчы, згодна з Законам аб сістэме асветы ад 7 верасня 1991 года, маюць наступныя правы:

— атрыманне высокай гадавой адзнакі па беларускай мове;

— вызваленне ад экзамену па беларускай мове на атэстат сталасці на падставе пасведчання аб тытуле лаўрэата або фіналіста,

выдадзенага старшыней Галоўнага камітэта алімпіяды;

— атрыманне атэстата сталасці з запісам аб тытуле лаўрэата або фіналіста алімпіяды па беларускай мове.

На працягу 12 гадоў ва ўсіх этапах алімпіяды (школьны, акруговы, цэнтральны) прыняло ўдзел больш за 1 200 вучняў, сярод якіх лаўрэатамі і фіналістамі стала каля 300 чалавек.

На падставе Закона аб вышэйшай адукацыі і рашэнняў сенатаў польскіх ВНУ лаўрэаты і фіналісты алімпіяды могуць быць прыняты без уступных экзаменаў на славянскую і ўсходнеславянскую філалогію, на новагрэчаскую філалогію, паланістыку, класічную філалогію, польскую культуру, філасофію, грамадскія навукі.

У ліку такіх ВНУ — Варшаўскі ўніверсітэт, Ягелонскі ўніверсітэт, Універсітэт імя М.Кюры-Складоўскай у Любліне, Універсітэт у Беластоку, Люблінскі каталіцкі ўніверсітэт, Вармінска-Мазурскі ўніверсітэт у Ольштыне, Акадэмія спецыяльнай педагогікі імя М.Гжэгажэўскай у Варшаве, Палітэхніка Жэшоўска імя І.Лукасевіча.

Асаблівай падзеяй для лаўрэатаў і фіналістаў з’яўляецца падвядзенне вынікаў алімпіяды, якое ўжо на працягу васьмі гадоў праводзіцца ў Беларусі (Свіцязь, Гродна, Мінск).

У ліку галоўных арганізатараў гэтых мерапрыемстваў: Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, таварыства “Беларусь — Польшча”, Міністэрства адукацыі Беларусі. У сустрэчах прымалі ўдзел і ўрочалі ўзнагароды прадстаўнікі Міністэрства замежных спраў Беларусі, Міністэрства адукацыі, Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь, Беларускага фонду культуры, літаратуры, навукоўцы, настаўнікі і журналісты. Уручаліся таксама ўзнагароды Пасольства Беларусі ў Польшчы і Пасольства Польшчы ў Беларусі.

Падчас знаходжання ў Беларусі лаўрэаты і фіналісты маюць магчымасць бліжэй спазнаць гэтую краіну, пазнаёміцца з месцамі народнай памяці і помнікамі культуры. Сустрэцца са сваімі беларускімі равеснікамі ў школах, клубах, цэнтрах творчасці, што, несумненна, спрыяе ўсталяванню і развіццю сяброўскіх кантактаў паміж моладдзю дзвюх краін.

12-гадовы вопыт правядзення алімпіяды па беларускай мове ў Польшчы дазваляе сцвярджаць, што алімпіяда стала фактам, які паказвае зацікаўленасць беларускіх мовай з боку моладзі, што вывучае гэту мову, а таксама вялікую ўвагу з боку настаўнікаў, дырэктараў школ і арганізатараў.

Алімпіяда па беларускай мове трывала ўпісалася ў календар польскіх школьных мерапрыемстваў.

З польскай мовы пераклаў Мікалай ПЯТРОВІЧ.

“Добры дзень, Беларусь!” — гучыць у Арменіі

Пасол Беларусі ў Арменіі Марына Даўгаполава прыняла ўдзел у заключных мерапрыемствах фестывалю “Добры дзень, Беларусь!”, які праходзіў на працягу навучальнага года ў сярэдняй школе “Славянская” ў Ерэване пры садзейнічання пасольства і беларускай абшчыны.

Госці свята азнаёміліся з выставай мастацкіх работ навучэнцаў школы, прысвечаных Беларусі, калекцый лялек і нацыянальных беларускіх касцюмаў, сувеніраў.

У праграме святочнага канцэрта прагучалі расказ аб гісторыі, культуры, нацыянальных традыцыях Беларусі, літаратурна-музычная кампазіцыя з твораў бе-

ларускіх паэтаў і пісьменнікаў народных казак, абрадаў і танцаў.

Асаблівай папулярнасцю ў гасцей фестывалю карысталася беларуская карчма “Журавінка”, у якой была арганізавана дэгустацыя страў беларускай кухні.

НА ЗДЫМКУ: Марына ДАЎГАПОЛОВА з удзельнікамі фестывалю. Фота БелТА.

з Беларусі.

Сярод розных мерапрыемстваў у круглай зале Дэпартамента міжэтнічных адносін прайшла прэзентацыя зборніка вершаў “Беларусь мая” 13 беларускіх паэтаў Малдовы.

“Купалінка” дала канцэрт у сядле Балцата Крыўлянскага раёна, гарадах Унгены і Новы Анезах. Нягледзячы на насычаны графік, артысты “Купалінкі” змаглі азнаёміцца са сталіцай Малдовы, наведаць краязнаўчы музей.

Гэтак садзейнічаў член каардынацыйнага Савета Беларускіх абшчын у Малдове. Ю. Статкевіч, які ў гэтым годзе быў старшынёй аргкамітэта па правядзенні Дзён славянскага пісьменства і культуры ў Рэспубліцы Малдова.

Вячаслаў ІГНАЦЕНКА.

Эстонія

“Церніцу”

ацанілі ў Сіламяэ

27 мая ў горадзе Сіламяэ (Эстонія) прайшло XVI Свята славянскай культуры, якое сабрала больш за 20 калектываў мастацкай творчасці з Беларусі, Латвіі, Расіі, Украіны, Эстоніі.

У цырымоніі ўрачыстага адкрыцця свята, што прайшло на цэнтральнай плошчы горада, прынялі ўдзел старшыня муніцыпалітэта Алена Коршунава, мэр Сіламяэ Аін Ківіёрп, саветнік Міністэрства па справах народна-сельніцтва і нацыянальнасцей Эстоніі Кен Коарт, прадстаўнікі Генконсульства Расіі ў Нарве, Пасольства Украіны. З прывітальным словам да прысутных звярнуўся Генеральны консул Беларусі ў Таліне Аляксандр Астроўскі.

У межах свята ў Доме спорту быў арганізаваны чатырохгадзінны гала-канцэрт, які стаў яркім і самабытным фестывалем культур славянскіх народаў. Гала-канцэрт завяршыўся выступленнем фальклорнага ансамбля Палаца чыгуначнікаў Мінска “Церніца”.

Беларускі ансамбль ужо атрымаў запрашэнне прыняць удзел у Свяце славянскай культуры ў 2007 годзе і плануе прыехаць у пашыраным саставе — разам з дзіцячай групай “Цернічка”.

Дзіяна ГРЫШАНАВА.

Латвія

Конкурс “Вобразы мілья роднага краю...” набірае папулярнасць

20-27 мая ў Даўгаўпілсе адбыліся Дні славянскай культуры. У межах гэтага мерапрыемства 26 мая беларускім культурна-асветніцкім таварыствам “Уздым” пры актыўнай падтрымцы Генконсульства Беларусі праведзены Дзень беларускай культуры. Свята завяршылася вялікім гала-канцэртам, у якім прынялі ўдзел чатыры творчыя калектывы беларускай дыяспары з Даўгаўпілса і іх госці з Мінска, Віцебска, Рыгі, Вільноса, Вісагінаса.

Найбольшы поспех у глядачоў выклікала выступленне народнага ансамбля танца “Лявоніха” пад кіраўніцтвам Уладзіміра Каратышчына з Віцебска.

Напярэдадні мерапрыемства прайшла традыцыйная цырымонія ўзнагароджання пераможцаў конкурсу па гісторыі і культуры Беларусі “Вобразы мілья роднага краю...”, які штогод праводзіцца ў Латгалі пад эгідай Беларускага цэнтра культуры і Генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе і карыстаецца вялікай папулярнасцю.

Значную цікавасць вызваў таксама адкрыты семінар па гісторыі нацыянальнага беларускага касцюма, арганізаваны студэнтамі беларускага факультэту Даўгаўпілскага ўніверсітэта.

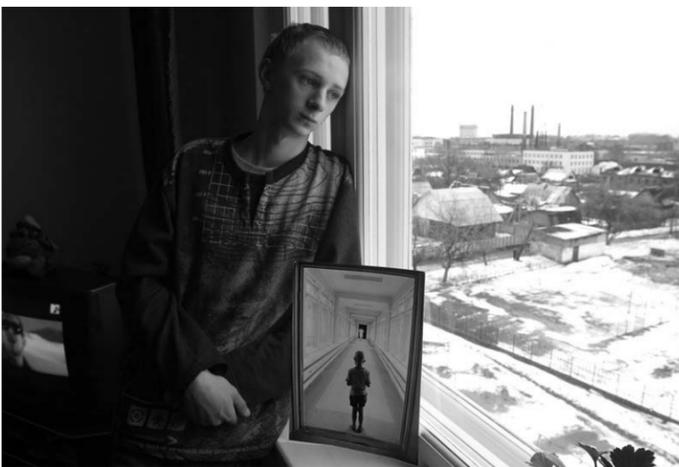
Таццяна БУЧЭЛЬ.

Малдова

Аргкамітэт Дзён славянскага пісьменства ўзначаліў беларус

Дні славянскага пісьменства і культуры прайшлі ў Малдове. Пяць дзён сталі сапраўднымі святам. На ўрачыстым адкрыцці ў Кішыніёве прысутнічаў прэзідэнт Рэспублікі Малдова У. Варонін.

У святочным канцэрте прымалі ўдзел прафесіянальныя калектывы з Расіі, Украіны, Балгарыі. Запомнілася ўсім выступленне гурта народнай песні “Купалінка”

"Боль сціхае няспешна"

Анатоль КЛЯШЧУК нарадзіўся на Случчыне, спазнаў працу рабочага, затым скончыў журфак Белдзяржуніверсітэта і з 1985 года пастаянна працуе фотакарэспандэнтам у цэнтральных выданнях, з 1993 года — у газеце "Звязда". Першыя ўрокі фатаграфіі атрымаў у бацькі-фотаматара, затым у фотагуртках Случка, а па-сапраўднаму заняўся гэтай прафесіяй толькі пасля службы ў арміі, калі пачаў супрацоўнічаць з газетамі.

Прымае ўдзел у многіх фотавыставах і конкурсах. Акрамя Беларусі, яго персанальныя выставы дэманстраваліся ў Аўстрыі (2000), Бельгіі (2001), Германіі (1995, 1997-2000), Даніі (1994), ЗША (1991, 1994, 1996, 2001), Ірландыі (1996), Літве (1997, 2002), Канадзе (1994), Польшчы (1998), Расіі (2001, 2002), Швейцарыі (2003), Японіі (1995). Яго фотаальбом ландшафтаў і прыроды "Пад небам Беларусі" (2003, 2005) быў адзначаны спецыяльным дыпламам як лепшы фотальбом года. Найбольш плённа працуе над праектамі пра наступствы чарнобыльскай катастрофы. Яго работы на гэтую тэму былі паказаны ў ААН у Нью-Йорку ў 2001 годзе, у Палацы Лігі Нацый у Жэневе ў 2003 годзе, у Еўрапарламенце ў Бруселі ў 2001 годзе,

У Нацыянальным мастацкім музеі Беларусі была прадстаўлена мастацка-дакументальная персанальная выстава Анатоля Кляшчука "Боль сціхае няспешна", прысвечаная 20-годдзю чарнобыльскай трагедыі. На ёй — каля 50 работ, створаных у 1987-2003 гадах. Аўтар спачатку фатаграфавалі дзяцей на бальнічных ложках устаноў анкалогіі, затым — праз 10-15 гадоў. Здымкі адлюстроўваюць жыццё і свет малалетніх чарнобыльцаў, адвечную і непарыўную сувязь маці і дзіцяці. Шмат ахвяр жаклівай трагедыі XX стагоддзя ўжо няма, але многія з дзяцей напавіліся, некаторыя ўжо нарадзілі сваіх дзяцей — у гэтым перамога нашых медыкаў. Аўтар паказаў шлях іх выратавання. Дзеля таго, каб нагадаць пра гэта, і была наладжана выстава фотамайстра.

на конкурсах "Еўрапрэсфота" ў Вільнюсе (1997) і Стамбуле (1998). З болей і сумам Анатоля Кляшчук расказвае пра сваю шматгадовую працу на чарнобыльскую тэматыку.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Пэўна, ніколі не змагу сцерці з памяці той стэры "ракавы" корпус у навукова-даследчым Інстытуце анкалогіі і медыцынскай радыялогіі ў Барэўлянах, куды я прыйшоў рабіць першыя фатаграфіі. Колькі там было смутку, жалбы, спустошанасці на кожным твары, у кожнай палаце!.. Я адчуваў сябе тут зусім бездапаможным. І вінаватым толькі таму, што не знаходзіў патрэбных супіяшальных слоў. Спачуванне і пачуццё прагату прывялі мяне сюды зноў. Разумеў, што не маю права маўчаць.

Чарнобыльскае спадчына для 10-мільённай Беларусі сталася ве-

льмі цяжкай. Шостае частка тэрыторыі краіны, забруджаная радыёнуклідамі, ператварылася ў крыніцу вялікай небяспекі. На жаль, пра гэта адкрыта загаварылі значна пазней, калі пачалі збывацца змрочныя прагнозы медыкаў і вучоных.

Сваімі фатаграфіямі я хацеў парумыць злачынае маўчанне, расказаць пра дзяцей, якія пакуталі і паміралі, пра невыноснае гора іх бацькоў і родных.

Дагэтуль захоўваю ліст-споведзь беларускай маці, які атрымаў пасля выставы, на якой было змешчана і фота яе дачкі:

"... Мая дачка Анастасія памерла 6 жніўня 1995 года. Ёй было толькі сем гадоў. Яна вельмі хацела жыць."

Усё часцей чую, што Чарнобыль — ужо гісторыя. Станцыю закрыві, жыхароў з 30-кіламетровай зоны выселілі, якія яшчэ праблема? Хацелася б, каб было так! Аднак катастрофы не знікаюць па нашай волі. Чарнобыль жывы і па-

нейшаму небяспечны. Не прайшоў яшчэ час паўраспаду цэзію і стронцыю. Разбураны рэактар усё яшчэ "дыхае" і з'яўляецца крыніцай небяспекі. І якія будучыя чакае тых, хто вымушаны жыць у зонах рызыкі — Гомельскай і Магілёўскіх абласцях, у Брэсцкім Палессі і нават на Міншчыне і Гродзеншчыне?

Фатаграфіі для гэтай выставы ствараліся пакутліва і доўга, на працягу амаль 15 гадоў. Іх нельга было рабіць і не адчуваць, што ты любіш гэтых дзяцей і спачуваеш ім, як сваім родным. Я радаваўся іх поспехам і перажываў за іх лёсы. Проста быць сведкам не выпадала. Не хацелася. Гэта ж былі не проста твары, слёзы, пакутлівыя погляды... Гісторыя трагічнага часу складаецца з канкрэтных асоб. Я хачу, каб пра іх памяталі.

Анатоль КЛЯШЧУК.
НА ЗДЫМКАХ: Анатоля КЛЯШЧУК у НДІ анкалогіі; "Неўцяшальнае"; "Сяргей — 2005 год"; "Дзмітрый — 2005 год"; "Юля з дачкой".

Распрацавана праграма супрацоўніцтва з МАГАТЭ на 2007-2008 гады

Тры новыя праграмы супрацоўніцтва з МАГАТЭ на 2007-2008 гады распрацавалі беларускія спецыялісты.

Першая з іх носіць назву "Рэабілітацыя забруджаных радыёнуклідамі тэрыторый праз абмежаванне ўнясення неарганічнага азоту". У межах гэтай праграмы ў адной з пацярпелых ад аварыі на ЧАЭС гаспадарак плануецца замест мінеральнага азоту для ўгнаення глебы на працягу двух гадоў прымяняць азот прыродны. Такія меры прывядуць да зніжэння колькасці радыёнуклідаў, у прыватнасці, радыяцыйнага цэзія, у раслінах. Акрамя таго, выкарыстанне прыроднага азоту таксама памяншыць і колькасць нітрату ў сельскагаспадарчай прадукцыі, лічаць спецыялісты.

У межах другой праграмы плануецца ажыццявіць шэраг мерапрыемстваў, накіраваных на ўдасканаленне адзінай дзяржаўнай сістэмы кантролю і ўліку індыўдуальных доз апраменьвання. У першую чаргу гэта будзе даследаванні, якія прадугледжваюць ацэнку індыўдуальных назапашаных дадатковых доз апраменьвання. Такія даследаванні шырока прымяняюцца ва ўсім свеце і дазваляюць даць больш дакладны адказ на пытанне аб сувязі анкалагічных захворванняў, сардэчна-сасудзістай паталогіі і катаракты з уздзеяннем радыяцыі.

Трэцяя праграма пабудавана на аснове рэкамендацый, выпрацаваных у ходзе Чарнобыльскага міжнароднага навуковага форуму ААН, які прайшоў у верасні 2005 года ў Вене. Удзел у канферэнцыі прыняло больш за 100 навуковых экспертаў з Беларусі, Расіі і Украіны, а таксама вядучыя вучоныя з іншых краін свету. Усе вывады, зробленыя ў ходзе форуму, апублікаваны асобным зборнікам, які выйшаў у свет 26 красавіка 2006 года.

Новыя карты радыяцыйнага забруджвання выпушчаны РУП "Белкартаграфія"

Кіраўнік адміністрацыі зон адчужэння і адсялення Камчарнобыля Юрый Кузьміч уручыў старшыні Краснапольскага раёна Аляксандру Вітошкіну новую карту радыяцыйнага забруджвання раёна. Да гэтага аналагічная карта была выпушчана ў 1991 годзе, а ў 1996 годзе — карта зямель, выключаных з сьлягаскарыстання. Зараз "Белкартаграфія" зроблены карты шасці раёнаў — Краснапольскага, Касцюковіцкага, Чэрыкаўскага Магілёўскай вобласці і Добрушскага, Веткаўскага і Чачэрскага Гомельскай вобласці. Да канца года плануецца выпусціць яшчэ шэсць карт, а ў 2007 годзе — астатніх раёнаў, пацярпелых ад аварыі на ЧАЭС.

Падрыхтаваў Мсціслаў ІГНАЦЕНКА.

С К А Р Я Р Ь О Б Л А К И К А

Прэзентацыя

Зборнік "Традыцыйная культура і дзеці: праблемы этнавыявання" змяшчае матэрыялы III Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, якая адбылася ў канцы красавіка гэтага года ў рамках фестываля фальклорнага мастацтва "Берагіня". У Беларусі з 2000 па 2003 год дзейнічала аднайменная са зборнікам праграма адукацыйна-выхавальнай работы і арганізацыі сацыяльна-культурнай дзейнасці дзяцей і падлеткаў. Аўтар гэтай праграмы — этнахарэалаг, старшы навуковы супрацоўнік Беларускага інстытута праблем культуры Мікола Козенка.

Як і фестываль "Берагіня", праграма "Традыцыйная культура і дзеці" прайшла пэўныя этапы развіцця, якія адлюстроўвае серыя вельмі цікавых зборнікаў, адметная асаблівасць якіх у тым, што прафесар, кандыдат навук, культуротнік, настаўніца і вучань разам асэнсуююць і абмяркоўваюць праблемы этнавыявання, дэляцца набытым вопытам і вылучаюць праблемы.

Першая кніга серыі была прысвечана праблемам захавання і пераемнасці традыцыйнай народнай творчасці ва ўсіх яе праявах. Другая — Рэспубліканскаму эксперыментальнаму праекту "Танцавальны фальклор і дзеці". Гэты, трэці зборнік, прысвечаны пытанням этнавыявання падрастаючага пакалення. У першым яе раздзеле аўтары навуковых работ прадстаўляюць розныя канцэптуальныя погляды на адраджэнне і засваенне фальклорнай мастацкай спадчыны беларусаў. У матэрыялах другога раздзела разглядаюцца пытанні народнай педагогікі і сучаснага адукацыйна-выхавальнага працэсу ў беларускай школе. У трэцім раздзеле змешчаны працы, якія асвятляюць вопыт далучэння дзяцей, падлеткаў, моладзі да розных форм мастацкіх традыцый у месцах іх натуральнага бытавання, а таксама ў гарадскім асяроддзі. Чацвёрты раздзел прадстаўляе вучнёўскія работы як вынік вывучэння дзецьмі мясцовых звычаяў, абрадаў, ладу жыцця вяскоўцаў у мінулым і сёння. Завяршае зборнік раздзел, дзе прэзентуюцца экспедыцыйныя адкрыцці, выяўляюцца праблемы праяўных жанраў. Укладальнік зборніка — Мікола Козенка.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Беларусбанк

разумее каштоўнасць традыцыйнай культуры беларусаў

Міжнародны дзень музеяў быў адзначаны Інстытутам мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі адкрыццём у Музеі старажытнабеларускай культуры, які існуе пры ім, выставы народных строяў з розных рэгіёнаў Беларусі, сабраных 15 гадоў таму. Калекцыя мае цікавую гісторыю, якая шчасліва завяршылася ў гэты дзень. Сваімі ўражаннямі ад падзеі дзеліцца наш карэспандэнт Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

якіх адлюстраваны абрад навівання наміткі на вяселлі.

Уражваюць разнастайнасць, варыятыўнасць строяў, прадстаўленых на выставе; майстэрства ткачых, якія ўмелі выткаць такое тонкае палатно, як, напрыклад, у вёсцы Бездзеш Драгічынскага раёна Брэсцкай вобласці; архаічны арнамент, які выконваў ахоўную функцыю ў адзенні; вышыўка праягам; рознага крою і аздаблення сарочкі; галаўныя ўборы, асабліва — наміткі, убory замужніх жанчын ручніковага тыпу, разнастайнасць спосабаў іх навівання; розныя віды спадніц — буркі, андаракі, летнікі; суконнае верхняе адзенне — курты, латухі (мясцовая назва світы); паясы і розныя спосабы іх павязвання; упрыгожванні; касцюм свахі...

"Калі рукі, галава і душа працуюць ва ўнісон, атрымліваюцца такія шэдэўры, — адзначыла Марыя Віннікава, якая з'яўляецца захавальніцай калекцыі, як і ўсіх мяккіх фондаў музея, росаўратарам і даследчыцай іх, яшчэ ўмудраецца істотна папаўняць зборы народных строяў і тканін з розных рэгіёнаў Беларусі, што захоўваюцца ў музеі. — Трэба зрабіць вялікі каталог, багата ілюстраваны, калекцыйны строяў нашага музея, каб заставацца памяць на выкі. А сёння мы вельмі ўдзячныя "Беларусбанку" за тое, што яго кіраўніцтва і супрацоўнікі разумеюць каштоўнасць традыцыйнай культуры беларусаў".

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: экскурсія ў дзень адкрыцця выставы; строй з калекцыі, якую перадаў Музею старажытнабеларускай культуры "Беларусбанк". Фота Міколы МЕЛЬНІКАВА.

У 1991 годзе ў Музей старажытнабеларускай культуры звярнуліся прадстаўнікі маладзёжнага творчага аб'яднання "Тэмп" з прапановай сабраць калекцыю старых строяў, ручнікоў, поспілак, абрусаў. Тады цяжка было здабыць грошы на экспедыцыю, закупку экспанатаў для музея, і калекцыя навуковых супрацоўнікаў скарыстаў такую магчымасць, каб сабраць і захаваць для нашчадкаў калекцыю народных строяў, якія яшчэ можна было знайсці ў куфрах сельскіх ткачых. На старонькім аўтамабілі "Запарожац" трое супрацоўнікаў музея адправіліся на пошукі — Волга Фадзеева (яе муж кіраваў гэтым аўтамабілем, толькі што набытым), Марыя Віннікава і Павел Церашковіч. Дарэчы, вядома даследчыца беларускіх народных ручнікоў і вышыўкі Волга Фадзеева ў 1994 годзе выехала ў ЗША і з той пары жыве там, з'яўляючыся цяпер нашай суайчынніцай за мяжой. Яна была асноўным арганізатарам збору гэтай калекцыі.

Такім чынам, узоры традыцыйных святочных жаночых убораў і тканін, сатканых майстрыхамі ва Усходнім і Заходнім Палессі, былі

сабраны і ўжо ў наступным годзе прадстаўлены на выставе, уражліва нават Міхася Раманюка, вядомага збіральніка і даследчыка народных строяў. Потым рэчы склалі ў скрыні, і яны заставаліся на адказным захаванні ў музеі, будучы даступнымі для вучоных, якія даследавалі беларускі народны касцюм і тэкстыль. Захаваць калекцыю маглі толькі спецыялісты, якія ведалі, у якіх умовах ільняныя і ваўняныя вырабы трэба ўтрымліваць, як рэстаўраваць тканіны і гэтак далей. Некалькі прадметаў, прадстаўленых на Днях славянскай культуры ў Варшаве ў 2002 годзе, выклікалі там сапраўдны фурор: ніводная славянская краіна не мела такога багацця.

А тым часам уласнікі калекцыі змянялі адзін другога... Апошні з іх — "Беларусбанк" — мае свой аматарскі ведамасны музей, і яго дырэктар Мікола Сінкевіч хацеў бы з гонарам паказаць гэтую калекцыю наведвальнікам. Аднак пасля таго, як ён пабываў у Музеі старажытнабеларускай культуры, зразумеў, якую навуковую і практычную каштоўнасць мае калекцыя, наколькі ёй патрэбны клопат кваліфікаваных спецыялістаў, і змог даказаць кіраўніцтву "Бе-

ларусбанка" на чале з Надзеяй Ермаковай, што калекцыю трэба перадаць музею Акадэміі навук. Урачыстая перадача калекцыі ў кольскаці 21 народнага строю адбылася ў Міжнародны дзень музеяў. Ад банка правы на калекцыю перадаў намеснік дырэктара Эдуард Урбан, а прынялі дакумент дырэктар ІМЭФ НАН Аляксандр Лакотка і загадчык аддзела старажытнабеларускай культуры Барыс Лазука. Мастацтвазнавец Марыя Віннікава расказала пра яе гісторыю, народных майстрых, якія выканалі гэтыя шэдэўры, правяла экскурсію па музеі, прадставіўшы народныя строі ў экспазіцыі і на выставе. Прысутнічала шмат гасцей, сярод іх самыя ганаровыя — калегі з Санкт-Пецярбурга з Расійскага этнаграфічнага музея Наталія Пагап'ева, загадчыца аддзела мяккіх фондаў, і наш суайчыннік Алег Лысенка, старшы навуковы супрацоўнік гэтага музея. Народнымі песнямі з тых рэгіёнаў, адкуль прадстаўлены строі на выставе, парадавалі наведвальнікаў Ірына Мазюк і Наталія Сухая — удзельніцы фальклорнага гурта "Кудмень" з Мінска, былі паказаны ўрыўкі з дакументальных фільмаў Беларускага тэлебачання, у

Саломалляценне. Урок IV

Простыя элементы з саломкі і саламянай стужкі

З гэтага ўрока вы пачынаеце знаёмства і асваенне разнастайных дэкаратыўных саламянных элементаў, пляцення і нескладаных вырабаў. Усе мастацкія вырабы з саломкі збіраюцца з асобных дэкаратыўных элементаў ці пляценняў. Для таго, каб выканаць самую нескладаную работу з саломкі, неабходна завесці выраз прастых дэталей. Пазнаёмцеся з самымі распаўсюджанымі з іх:

1. Завіток (малюнак 1)

Завіток — гэта адзін з самых простых элементаў, і ў той жа час ён вельмі дэкаратыўны. Выкарыстоўваць завіток можна пры

(Працяг. Пачатак у № 10-11, 12-13, 16-18, 19-20, 21-22).

Мал. 1

вырабе ёлачных цацак, як элемент саламянай кветкі і ў саламянай скульптуры. Для вырабу завітка вазьміце саломіну з сярэдняй часткі сцябла даўжынёй не менш за 12 сантыметраў. Распчпаіце яе з аднаго боку і падрыхтуйце саламяную стужку. Для гэтага выпрас-

тайце трубочку ў пальцах і некалькі разоў працягнуце паміж лязом нажніц і ўказальным пальцам. Для завівання стужкі ў акруглую спіраль трэба навіць саламяную стужку віткамі адзін на другі на аловак ці лобы цыліндрычны прадмет і даць падсохнуць стужцы. Для атрымання выпягнутай спіралі віткі ўкладваюць радам. Канец стужкі даўжынёй два-тры сантыметры пакіньце роўным, у будучым ён спатрэбіцца для замацавання і звязвання элементаў.

З адной саламянай стужкі

можна атрымаць адразу некалькі злучаных разам завіткаў, для гэтага адступіце ад прамога канца ўжо завітай шырокай саламянай стужкі два-тры сантыметры, частку стужкі, якая засталася, распчпаіце на вузкія палоскі, шырыню іх вызначце самі. Вы атрымаеце вельмі прыгожы дэкаратыўны элемент, які ў будучым можа стаць часткай сярэдзінкі кветкі ці апырэння птушкі.

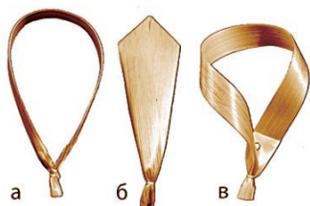
2. Петлі (малюнак 2 а-в)

Саламяная стужка выкарыстоўваецца таксама для вырабу адных з самых папулярных у пляценні дэкаратыўных элементаў — петляў. Для вырабу петлі спатрэбіцца саламяная стужка даўжынёй у два разы большая за даўжыню будучай петлі, плюс тры-чатыры сантыметры на завязванне канцоў. Калі патрабуецца вырабіць вялікую колькасць аднолькава-

— Заканчэнне на 8-й стар. —

Саломапляценне. Урок IV

— Пачатак на 7-й стар. —

Мал.2

вых петляў, неабходную колькасць саламяных стужак з зададзенымі памерамі неабходна вырабіць загадзя.

Прамая пятля (малюнак 2а). Для вырабу прамой пятлі вільготную саламяную стужку вазьміце правым бокам уверх, выгніце дугой. Складзіце канцы разам левымі бакамі і звяжыце на адлегласці 0,5-1 сантыметр ад краю. У прамых петлях можна змяняць толькі радыус закруглення і памеры.

Плоская пятля (малюнак 2б). Для вырабу плоскай пятлі вільготную саламяную стужку павярніце да сябе левым бокам і загнуце канцы ў сярэдняй частцы стужкі пад вуглом у 45 градусаў. Канцы накладзіце адзін на другі і шчыльна звяжыце ніткай на адлегласці 0,5-1 сантыметр ад краю. Калі спатрэбіцца дадаткова зафіксаваць форму пятлі, яе можна пракатаць на роўнай паверхні. Плоскія пятлі можна надаць выгнутую форму. Прасам прыцісніце палову пятлі з боку закладзенага ражка, свабодны хвосцік трохі прыпадмайце, каб на пятлі не з'явілася рэзка мяжа, прас трохі рухайце ўздоўж пятлі, у гэтым выпадку будзе ўтварацца плаўная дуга.

Вывернутая пятля (малюнак 2в). Для вырабу вывернутай пятлі вільготную саламяную стужку вазьміце ў рукі правым бокам уверх, выгніце яе дугой. Канцы выверніце так, каб яны дакрануліся прывымі бакамі. Звяжыце канцы разам на адлегласці 0,5-1 сантыметр ад краю. Пятля, выкананая такім чынам, мае ўласцівасць самастойна выгібацца, прычым пятля, якая мае большы радыус закруглення дугі, выгібаецца мацней, пры меншым радыусе, выгіб меншы.

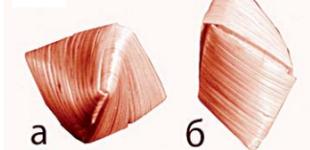
Паспрабуйце паэксперыментавачь — і вы паступова пачынаеце разумець характар і мову саломкі.

Саламяныя пацеркі асабліва любяць майстры, якія займаюцца распрацоўкай і вырабам біжутэрыі, ёлачных цацак, дэкаратыўных саламяных кветак і кампазіцый, нярэдка іх выкарыстоўваюць у дэкоры скульптуры і саламяных "павукоў". Пацеркі цудоўна спалучаюцца з усімі іншымі дэкаратыўнымі элементамі і пляцёнкамі, пустыя ўнутры, яны лёгка насаджваюцца на саломіны, нанізваюцца на ніткі.

Існуе два віды пацерак: трохгранная пірамідальная (малюнак 3а) і чатырохгранная рабмічная (малюнак 3б).

Трохгранная пірамідальная

Мал.3

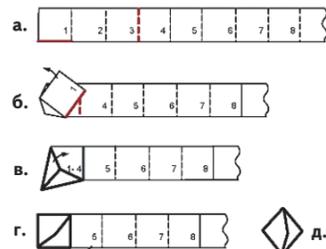
пацерка (малюнак 3а, 4). Для вырабу трохграннай пірамідальнай

пацеркі вазьміце саломіну з сярэдняй часткі сцябла даўжынёй каля 12 сантыметраў.

1. Расшчапіце саломіну з аднаго боку, плоска выпрастайце адзін з канцоў левым бокам да сябе.

2. Загнуце выпрастаны канец на левы бок так, каб утварыўся квадрацік. Лінію загіба загладыце ў пальцах. Закладзіце квадрацік яшчэ сем-восем разоў уздоўж саламянай стужкі, лініі загібаў добра абціскайце. Распрастайце складзеную стужку, і вы ўбачыце на ёй адціснутыя лініі, якія абазначаюць межы 8 квадрацікаў (малюнак 4а).

3. Далей прыступайце да вырабу асноўнага аб'ёму пацеркі, які мае форму коўшыка (малюнак 4в). Для гэтага вазьміце стужку з адціснутымі квадрацікамі ў правую руку, левым бокам да сябе. Левай рукой вазьміце канец стужкі ў месцы, дзе адціснуты квадрацік 1. Завярніце квадрацік 1 да сябе (малюнак 4б). Заварочвайце далей саламяную стужку такім чынам, каб

Мал.4

квадрацік 1, паварочваючыся, сумясціўся з квадрацікам 4. Становішча квадраціка 1 павінна аказацца павернутым у плоскасці стужкі такім чынам, каб яго ніжні гарызантальны бок супаў з вертыкальным бокам, які размяжоўвае квадрацікі 3 і 4 (малюнак 4а, в). У вас павінен атрымацца трохгранны коўшык, чацвёртая грань якога адкрыта. Калі ён атрымаўся, вы стварылі менавіта тую форму, якая стане асновай для далейшага фарміравання пацеркі.

4. Пасля таго, як павернеце саламяную стужку, закрыйце адтуліну коўшыка двайным квадрацікам 1-4 (малюнак 4г). Зараз вы ўбачыце перад сабой асноўныя абрысы будучай пацеркі, аднак у такім выглядзе яна не будзе яшчэ дастаткова трывалай.

Для таго, каб надаць сценкам пацеркі трываласць, іх трэба прадубліраваць некалькімі слаямі саламянай стужкі. Свабодна заварочвайце саламяную стужку на пацерку. Кантралюйце, каб рабро пацеркі, якое датыкаецца да паверхні саламянай стужкі, было перпендыкулярна бакам стужкі. Дастаткова, калі вы зробіце адзін поўны абарот.

5. Канец саламянай стужкі даўжынёй чатыры-шэсць сантыметраў, які застаўся, зрэжце вуглаком і запраўце пад адну з граней. Хвосцік, які выступіў з-пад грані, зрэжце па рабру.

Пацерка гатова, яна атрымалася лёгкай і трывалай (малюнак 4д). Пасля высыхання саламянай стужкі яна стане больш цвёрдай.

Калі вы будзеце браць саломіны рознага дыяметра, адпаведна пацеркі атрымаюцца розных памераў.

Выраб ёлачных цацак ці сувенираў-цацак: "Птушка" (малюнак

5) і "Рыбка" (малюнак 6).

Элементы, якія вы навучыліся вырабляць на гэтым уроку, можна выкарыстоўваць для выканання нескладаных вырабаў, напрыклад, ёлачных цацак ці сувенираў. На фатаграфіях дадзены прыклады двух ёлачных цацак — "Птушка" і "Рыбка". Яны вельмі простыя.

Мал.5

Для вырабу цацкі "Птушка" (малюнак 5) вам спатрэбіцца: саламяная стужка натуральнага колеру даўжынёй 15 сантыметраў для вялікай пятлі — тулава; дзве саламяныя стужкі даўжынёй па восем сантыметраў натуральнага і чырвонага колеру для петляў крыла і галавы, дзве стужкі павінны быць аднолькавай шырыні; невялікая пацерка; іголка і трывалая нітка пад колер саломы.

1. Звяжыце з чырвонай стужкі прамую пятлю, пакінуўшы свабоднымі кончыкі даўжынёй 2-2,5 сантыметра для хваста птушкі.

2. Вакol чырвонай пятлі зрабіце вялікую прамую пятлю з саламянай стужкі натуральнага колеру даўжынёй 15 сантыметраў. Перавязкі абедзвюх петляў павінны супадаць.

3. З другой кароткай саламянай стужкі выканайце трэцюю плоскую пятлю — галаву птушкі. Свабодныя канцы зрэжце пад вуглом, вы атрымаеце дзюбку.

4. Працягніце нітку ў іголку. Зрабіце на канцы ніткі вузельчык. Наніжыце на нітку ўсе падрыхтаваныя элементы. Пачніце з загатоўкі тулава, затым загатоўка галавы, затым пацерка. Выведзіце нітку звонку і выканайце пяцельку для падвешвання цацкі.

Мал.6

Для вырабу цацкі "Рыбка" (малюнак 6) вам спатрэбіцца: адна саламяная стужка натуральнага колеру даўжынёй 15 сантыметраў — для тулава; дзве саламяныя стужкі чырвонага колеру даўжынёй восем сантыметраў — для галавы і плаўніка; тры шырокія саламяныя стужкі даўжынёй 10-12 сантыметраў для вырабу завітоўкі хваста; невялікая пацерка; іголка і нітка ў колер саломкі.

Паспрабуйце зрабіць цацку "Рыбка" самастойна, выкарыстоўваючы фатаграфію і навыкі, атрыманыя пры вырабе папярэдняй цацкі.

Да сустрэчы на наступным уроку.

Таццяна РЭПІНА.

"Ансамбль беларускай народнай песні"

Г. Д. Несцяровіч
Л. І. Холутава
А. І. Дубавец

нік прызначаецца студэнтам, выкладчыкам і навучэнцам вышэйшых і сярэдніх музычных устаноў, кіраўнікам народна-песенных калектываў. Яна таксама змясціла ў зборніку свае рэкамендацыі па вакальна-педагагічнай рабоце з ансамблем народнай песні.

А для тых, хто не задаволіцца колькасцю змешчаных тут песень — яшчэ і спіс рэкамендаванай літаратуры. Знаёмства з гэтай каштоўнай кнігай улічыўнае кожнага, што ў ёй сабраны залаты фонд нашай песеннай спадчыны. Думаю, што гэта меркаванне і рэцэнзентаў, якія рэкамендавалі зборнік да друку — Міхаіла Дрынеўскага, кіраўніка Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Генадзя Цітовіча і заслужанага дзеяча культуры Рэспублікі Беларусь, кіраўніка ансамбля "Крупіцкія музыкі" Уладзіміра Грома.

НА ЗДЫМКУ: вокладка кнігі.
Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Рыхтуемца да Купалля

Купала на Івана

Беларуская народная песня

А на Івана ў вароціках,
Купала на Івана.
Купала на Івана,
Пара коней запражонных,
Купала на Івана.
Купала на Івана,
Толькі сесці, паехаці,

Купала на Івана.
Купала на Івана,
За рэчаньку, па дзеваньку,
Купала на Івана.
Купала на Івана,
Дзеўку вязуць, музыкі граюць,
Купала на Івана.

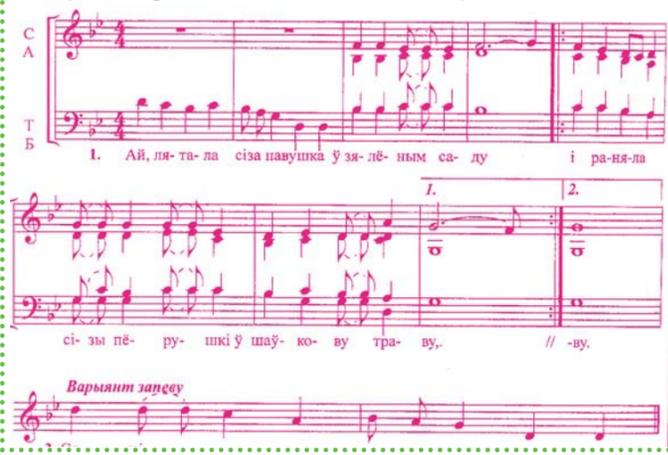

Ай, лятала сіза павушка

Беларуская народная песня

Ай, лятала сіза павушка
Ў зялёным саду
І раняла сізы пёрушкі
Ў шаўкову траву.
Мне не жалка сізы пёрушкі
Ў шаўковай траве,
А мне жалка сястрычуські
Ў чужой старане.

Сядзіць яна пад акошачкам,
Як розавы цвет. Плача яна
сізэшэнька,
Што радзінкі нет.
Падуі, павей, буен вецер,
Ў маёй старане.
Прыдуі, прывей, буен вецер,
Радзінку ка мне.

**НАЦИОНАЛЬНЫ
ОТВЕТ
Спецвыпуск
№3**

Кими РИ, председатель Совета объединения "Ассоциация белорусских корейцев":

**"В Корее нас считают
зарубежными корейцами"**

— Кими Динувна, раскажыце, пажаўста, о вашем аб'яднанні.

— Общественное объединение "Ассоциация белорусских корейцев" создано в 1991 году, а официально зарегистрировано в 1993-м. В Совет входит одиннадцать человек. В 2004 году на базе существовавшей при ассоциации самодельности был создан танцевальный ансамбль "Кымгансан", который успешно выступил на V Всебелорусском фестивале "Яднанне" и на VI фестивале в Гродно.

Мы работаем в тесном контакте с Комитетом по делам религий и национальностей, с Домом дружбы и с другими организациями. Готовим различные вечера, в частности, был организован вечер,

священный тринадцатой годовщине установлению дипломатических отношений между Республикой Беларусь и Республикой Корея с участием дипломатов с Посольства Республики Корея в Российской Федерации и Министерства иностранных дел Республики Беларусь, который проходил в Доме дружбы. Очень насыщенной была программа, посвященная 60-летию Победы в Великой Отечественной войне. Наш ансамбль выступил с благотворительными концертами в воинской части Борисова, в Доме инвалидов, Доме ветеранов, а также принимал участие во всех торжественных мероприятиях, посвященных этому событию. Совет ассоциации взял шефство над первым корейцем, который приехал в Беларусь — Иннокентием Паком, которому исполнилось 94 года.

В нашей ассоциации раньше была воскресная школа, где детей обучали языку, культуре, истории Кореи. Помогали в этом корейские аспиранты, но потом они окончили учебу и уехали. В этом году мы хотим возобновить занятия в школе, для этого будем снова привлекать корейских студентов, которые обучаются в Беларуси.

— Кими Динувна, раскажыце, пажаўста, куды корейцы паявіліся на беларускэй земле?

— Первым корейцем в Беларуси был Иннокентий Пак, который приехал в Гомель в 1934 году и свою трудовую жизнь посвятил авиации. И.Пак — ветеран Великой Отечественной войны, награжден многими орденами и медалями за боевые за-

слуги перед Родиной. Он принимал участие в освобождении Китая и Кореи от японского милитаризма. Несколько корейских семей приехало на постоянное место жительства в конце 30-х начале 40-х годов XX столетия. Но основная масса корейцев прибыла в Беларусь в 50-60-е годы, большую часть их составляли военнослужащие. С этого времени начинается значительная миграция корейцев из республик Средней Азии и Казахстана в Беларусь. В настоящее время проживает около 1 200 человек корейского происхождения, большая часть которых — выходцы из смешанных семей. Среди корейцев есть профессора и доценты, врачи и учителя, журналисты и архитекторы, юристы и художники, выдающиеся спортсмены и бизнесмены. Нельзя не вспомнить многократную чемпионку Олимпийских игр, мира и Европы Нелли Ким, которая активно работала в "Ассоциация белорусских корейцев". Надо назвать также видного спортсмена, тренера Леонида Кима. Он был инициатором объединения корейцев в Беларуси и благодаря ему удалось определить численность нашего объединения.

— Как корейцы адаптировались на территории Беларуси? — Адаптация в полном смысле этого слова и не было, потому что все корейцы, которые живут в Беларуси, родились кто на Дальнем Востоке, кто в Средней Азии, Казахстане, а кто уже и в Беларуси. Мы не жили на своей исторической родине. — Скажите, пожалуйста, есть ли отличия между жителями Кореи и корейцами, которые проживают на территории Беларуси. — Когда была возможность съездить в Корею по приглашению на фестивали, то мы ездили. И без сомнения отличия совершенно другой у тех корейцев, которые проживают в Корее, чем у нас. Отличия состоит в подходе к жизни, в уровне развития, в отношении людей, поведении, культуре. И, конечно же, различие отличается кухня Кореи от кухни белорусских корейцев, хотя мы стараемся придерживаться своих традиций, но, живя в другой стране, принимаешь также и ее традиции. — Вы являетесь гражданами Республики Беларусь, стараетесь показать культуру корейского народа, традиции, танцы, кухню. Как вам это удается? — Поскольку мы стараемся нести корейскую культуру, традиции, танцы, кухню, приходится делать самими от поиска видеокассет до самостоятельного разучивания этих номеров. В ансамбле работают любители, профессионалы по танцам, нет преподавателей по танцам, нет специалистов, которые смогли бы обучить членов ансамбля корейским танцам, музыке. Все приходится делать самим, приходится искать материалы для представления этой культуры. У нас нет преподавателей по танцам, нет специалистов, которые смогли бы обучить членов ансамбля корейским танцам, музыке. Все приходится делать самим, приходится искать материалы для представления этой культуры. У нас нет преподавателей по танцам, нет специалистов, которые смогли бы обучить членов ансамбля корейским танцам, музыке. Все приходится делать самим, приходится искать материалы для представления этой культуры.

нужно быть специалистом, чтобы его увидеть. Когда приезжает из Кореи знаток корейской традиции танца, то он улавливает различия и в костюмах, и в самом исполнении. На фестивале в Гродно ансамбль "Кымгансан" исполнил новый танец "Голубка", для него мы сделали очень красивые костюмы. — Как вы общаетесь с корейцами из других городов, населенных пунктов? — Когда у них возникают какие-то вопросы, они звонят, приезжают. Корейцы есть в Бресте, Гомеле, Барановичах, Витебске, Новополоцке, в Гродно есть несколько семей. Но мы не только общаемся с корейцами. Находим время, чтобы общаться с другими объединениями: узнавать что-то новое, прикоснуться к культуре того или иного народа. Для этого мы устраиваем совместные вечера, а самое главное событие — Всебелорусский фестиваль национальных культур, который обычно проходит в Гродно.

— "Голос Радзімы" поздравляет вас и ваших единомышленников со званием лауреатов фестиваля и вручением диплома ЮНЕСКО за высокохудожественное воплощение отличительных национальных традиций.

— Спасибо. Мы ошеломлены и взволнованы этим признанием. Это воодушевление безусловно повлияет на наши повседневные дела. — Поддерживаете ли вы связи с корейцами, которые приезжают в Беларусь? — Посольство в Москве знает, что в Беларуси существует ассоциация корейцев, и они направляют делегации из Кореи к нам. Если приезжает делегация и им нужна помощь, мы помогаем, если нуждаются в переводчике, то обращаются ко мне. Недавно была делегация МЧС из Кореи. Меня пригласили в качестве переводчика. Мы также обращаемся в посольство в Москве, если возникают какие-то вопросы, или необходимость в оформлении документов, если кто-то едет по приглашению в Корею. А вообще, жители Кореи считают нас зарубежными корейцами.

— Кими Динувна, раскажыце, неможна о себе. — Родилась в Южно-Сахалинске, в семье корейцев, которые попали на остров во время войны. После войны они не смогли уехать на родину, потому что не было дипломатических отношений с Южной Кореей. Потом родители получили гражданство и остались на Дальнем Востоке. На Сахалине у меня живут два брата. Окончила Ивановский текстильный институт и в 1973 году приехала в Минск. Замужем, выростила двоих сыновей, которые тоже принимают участие в некоторых культурных мероприятиях — играют на барабанах. Невестки — белоруски. Дети родились здесь, корни здесь. В Беларуси живу уже больше тридцати лет, очень нравятся. Здесь нормальная обстановка, спокойно, стабильно, родная земля.

— Упрыгожваннем свята было выступление хора "Лейсан" і вальна-інструментальнага ансамбля "Чышма", песні спяваў студэнт Казанскага музычнага вучылішча Айрат Ільясаў, вершы чытаў Мухамед Аміраў.

Вялічэнна ГРЫШКЕВІЧ. НА ЗДЫМКАХ: Іран БАГДАНАЎ; Муса ДЖАЛІЛІ; выступае хор "Лейсан". Фота з архіва Ірана БАГДАНАВА.

Беседвала Валентина ГРИШКЕВИЧ. НА СНИМКЕ: Кими РИ (в центре) и ансамбль "Кымгансан". Фото из архива Кими РИ.

Жыццё і подзвіг Мусы Джалілія

У Мінску ў Тэатры юнага глядача грамадскім аб'яднаннем "Міжнародны фонд развіцця татар-башкірскай духоўнай спадчыны "Чышма" праведзены вечар, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння татарскага паэта, Героя Савецкага Саюза Мусы Джалілія.

Вечар адкрыў Іран Багданаў, старшыня грамадскага аб'яднання "Чышма", які нагадаў, што 2006 год у Татарстане аб'яўлены годам літаратуры і мастацтва. Там адзначаецца цэлы шэраг знамянальных юбілеяў, звязаных са знакамітымі імёнамі шматнацыянальнага народа, праслаўленых паэтаў, кампазітараў, музыкантаў. Сярод гэтых твараў ёсць асаблівы чалавек, імя якога гучыць як баяны пазычаны на ба т мужнасці, стойкасці і гераізму, як заклік да подзвіга ў імя шчасця свайго народа, свайго радзімы, — татарскі паэт Муса Джалілія.

Савецкім Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Аляксандр Ламакін падзякаваў аб'яднанню "Чышма" і яго старшыні І.Багданаву за тое, што яны не забываюць пра герояў, праводзяць уражваючыя мерапрыемствы, даюць пра пераемнасць самых высокіх чалавечых якасцей. Затым выступіў народ-

ны паэт Рэспублікі Татарстан, лаўрэат прэміі імя Мусы Джалілія Рэнат Харыз, які зазначыў, што ён прыехаў у Беларусь з вялікай місіяй, каб адзначыць 100-годдзе з дня нараджэння аднаго з самых знакамітых людзей планеты, Мусы Джалілія. Ён адзіны ўдалынік двух высокіх тытулаў — Героя Савецкага Саюза і лаўрэата Ленінскай прэміі. Рэнат Харыз таксама адзначыў, што на беларускай зямлі, апаленай вайной, жы в у ц ь добразычч л і в ы я, прыгожыя людзі, нашчадкі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Зямля, якая настолькі пацярпела ў часы Другой сусветнай вайны, што стала сімвалам мужнасці. У гады Айчыннай вайны былі надзвычайныя прыклады калектыўных подзвігаў — беларускага партызанскага руху, Панфілаўцаў, маладагвардзейцаў і подзвіг Джаліліяўцаў у логаве ворага. У цэнтры гэтага калектыўнага подзвіга стаяў Муса Джалілія. Нядаўна стала пераемнасць самых высокіх чалавечых якасцей. Затым выступіў народ-

іха судзіў толькі вельмі важных злачынцаў, і яны былі прыгавораны да смерці за падрыў ваеннай магутнасці рэйха. Гэта ваенны подзвіг, а грамадзянскі подзвіг М.Джалілія заключаецца ў тым, што і пасля вынясення смертнага прыговору ён на працягу года піша непаўторныя вершы.

Міхаіл Чарапанаў, намеснік галоўнага рэдактара кнігі "Памяць" пры Кабінёце Міністраў Рэспублікі Татарстан, прызнаўся, што, будучы студэнтам, не паверыў у здраду М.Джалілія і ста тысяч землякоў, якія быццам бы здзіліся немцам у палон, і вырашыў разабрацца ў гэтай гісторыі, прайсці па Волгаўскіх баламатах, на тых мясцінах, дзе адбываліся баі. У 1981 годзе пачаліся раскопкі, вынікі якіх пераканалі, што салдаты ляжаць там да гэтай пары, яны

не здзіліся ў палон. За гэтыя гады пошукавымі атрышлі, колькі б гадоў не прайшло, колькі б юбілейных дат не адзначалася, мы будзем памятаць, як рана М.Джалілія пакінуў жыццё, як многа паспеў здзейсніць, і заўсёды будзе натхняць яго вершы, напісаныя ў жудасных умовах фашысцкага зацэценку. У вершах гучыць яго вялікая любоў да людзей, і так радасна, што ў Беларусі, у Мінску памятаюць і шануюць Мусу Джалілія.

На вечары выступіў паэт і перакладчык Міхаіл Ткачоў, які назваў М.Джалілія вялікім паэтам мужнасці, надзеі. Ткачоў прачытаў некалькі вершаў Джалілія ў сваім перакладзе.

У заключэнні І.Багданаў выказаў падзяку Пасольству Расійскай Федэрацыі, Рэспублікі Казахстан у Беларусі, Міністэрствам культуры Беларусі і Татарстана, Ка-

Узаемадзеяннем вызначаюцца стасункі бібліятэк і нацыянальных аб'яднанняў Гродзеншчыны

Значная сумесная работа ў бібліятэках Гродзенскай вобласці праводзіцца з этнакультурнымі грамадскімі аб'яднаннямі, а таксама з дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі тых краін, якія з'яўляюцца гістарычнай радзімай сяброў нацыянальных суполак. Сярод іх: Генеральнае Консульства Рэспублікі Польшча ў Гродне, Генеральнае Консульства Расіі ў Брэсце, грамадскія аб'яднанні Саюз палякаў на Беларусі, "Русское общество", літоўска-беларускі культурны цэнтр, украінскае культурна-асветніцкае аб'яднанне "Барвінок", беларускае згуртаванне татараў-мусульман "Аль-кітаб" і іншыя.

Дыпламаты і прадстаўнікі этнічных груп аказваюць бібліятэкам вялікую дапамогу ў стварэнні бібліятэчнага фонду на нацыянальных мовах, а таксама сумесна з бібліятэкамі праводзяць масавыя мерапрыемствы, ствараюць інфармацыйна-культурныя цэнтры, этнаграфічныя куткі, пішучы гістарычны вёсак, прымаюць удзел у стварэнні кнігі "Памяць" і гэтак далей.

Плённыя адносіны склаліся ў абласной бібліятэцы і Генеральным Консульствам Расіі ў Брэсце і грамадскім аб'яднаннем "Русское общество". Сумесна праведзены Тызень культуры Масквы, прэзентацыя зборнікаў літаратурна-мастацкіх твораў сучасных аўтараў, якія пішучы на рускай мове. У дзень выбараў Прэзідэнта Расіі аформлены стэндзі на выбарчым участку ў Гродне. За апошнія гады бібліятэкі Гродзенскай вобласці атрымалі ў дар ад урада Расійскай Федэрацыі 11 тысяч кніг, сярод якіх энцыклапедыі, слоўнікі, даведнікі, галіновыя і мастацкая літаратура.

Заслужоўвае ўвагі шматгадовы

выпыт работы абласной бібліятэкі з Генеральным Консульствам Рэспублікі Польшча ў Гродне і Саюзам палякаў на Беларусі. Сумесна праводзяцца масавыя мерапрыемствы: навукова-практычныя канферэнцыі, прысвечаныя Э.Ажэшкі, А.Міцкевічу, міжнародны "круглы стол" "Стефан Баторый у гістарычнай памяці народаў Усходняй Еўропы" і іншыя з удзелам навукоўцаў з Беларусі і Польшчы.

У абласной бібліятэцы прайшла прэзентацыя дакументальнага кінафільма, знятага на студыі "Беларусь-фільм", пра Элізу Ажэшкі, "Душа моя с именем женским", у арганізацыі якой прымалі ўдзел камітэт памяці Элізы Ажэшкі, Генеральны консул Польшчы спадар Анжэй Крэнтюскі.

Значнай падзеяй у жыцці гродзенцаў стала адкрыццё ў юнацкай філіяле абласной бібліятэкі, які знаходзіцца ў доме славаўтай польскай пісьменніцы Э.Ажэшкі, мемарыяльнага пакою, прысвечанага яе жыццю і творчасці.

Актыўны ўдзел прымае абласная бібліятэка ў правядзенні Усебеларускага фестывалю нацыянальных культур.

тур. У рамках фестывалю ў бібліятэцы арганізуюцца адкрытыя прагляды літаратуры "На мерыдыянах дружбы", праводзяцца прэс-канферэнцыі прадстаўнікоў Міністэрства культуры, органаў мясцовай улады, кіраўнікоў нацыянальных суполак, ладзяцца сустрэчы з пісьменнікамі розных краін. Так, падчас фестывалю сумесна з Беларускай грамадскім аб'яднаннем грэкаў "Пелапанес" арганізаваны Тызень грэчаскай культуры, удзел у якім прыняў афіцыйны прадстаўнік Пасольства Грэцыі ў Беларусі Андрэас Сьхас.

Пры абласной бібліятэцы дзейнічае літаратурнае аб'яднанне "Небесны знак", членамі якога з'яўляюцца звыш 30 пісьменнікаў Гродзеншчыны, прызнаных і пачаткоўцаў, людзей розных нацыянальнасцей.

Заслужоўвае ўвагі вопыт работы бібліятэкі Гродзенскай гарадской цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы, якую ўзначальвае Г. Рыбалка. З 1992 года ў ЦБС працуе філіял польскай літаратуры. У мэтах вывучэння патрэб і запытаў прадстаўнікоў нацыянальных меншасцей праведзена даследаванне "Публічныя бібліятэкі горада Гродна і нацыянальныя таварыствы", якое садзейнічала наладжанню больш цеснага супрацоўніцтва, узаемадзеяння бібліятэк і нацыянальных суполак. 15 працэнтаў рэспандэнтаў задавальняе тое, што ў бібліятэках ужо ёсць літаратура на іх роднай мове, 88 — выказваюцца за арганізацыю сумеснай культурна-асветніцкай дзейнасці.

З 1998 года цэнтральная бібліятэка імя Макаенка пачала працаваць з грамадскім аб'яднаннем "Гродзенскі юрэйскі дом "Мянора". Дапамогу ў фарміраванні фонду юрэйскай літаратуры аказаў юрэйскі камітэт "Джоіат". Ён падарыў бібліятэцы каля 800 экзэмпляраў выданняў па мастацтве, гісторыі юрэйскага народа, рэлігіі і філасофіі.

З сумесных мерапрыемстваў найбольш значным і цікавым з'яўляецца фестываль юрэйскай кнігі "Шэсць стагоддзяў на гродзенскай зямлі". У

яго рамках адбылася прэзентацыя кнігі "Юрэй Гродна" і "Круглы стол" па пытаннях аднаўлення і захавання багатай гісторыка-культурнай спадчыны, раней шматлікага юрэйскага насельніцтва Гродна і ўсёй Беларусі.

У філіяле № 2 ЦБС арганізаваны творчы цэнтр татарскай культуры. Дапамогу ў камплектаванні фонду аказвае згуртаванне "Аль-кітаб". У філіяле № 10 працуе грамадска-культурнае аб'яднанне літоўцаў "Тэвіне" і украінцаў "Барвінок".

Цесныя сувязі ўсталяваліся паміж калектывам Беларускай раённай бібліятэкі імя Кавалеўскага і раённым аддзяленнем Саюза палякаў на Беларусі. Ужо стала добрай традыцыяй рыхтаваць сумеснымі намаганнямі мерапрыемствы, прысвечаныя дзеячам беларускай і польскай культуры. Вялікую цікавасць у наведвальнікаў раённай бібліятэкі выклікае партрэтнай галерэя знакамітых землякоў, якая налічвае 23 партрэты.

Плённа працуюць бібліятэкі Астравецкай ЦБС (дырэктар Я. Мяснікова) з аб'яднаннем літоўцаў, якія пражываюць на тэрыторыі раёна. У Гервяцкім сельскім Савеце працуе Рымдзюнска-літоўска-беларускі культурны цэнтр, які аказвае вялікую дапамогу ў камплектаванні бібліятэк літаратуры на літоўскай мове. У раёне праводзіцца "Дзень літоўскай культуры", у рамках якога была арганізавана персанальная выстава твораў знакамітай літоўскай мастачкі Бірутэ Куцкайтэ, продкі якой родам з Астравеччыны.

Своеасаблівым рэгіёнам Гродзенскай вобласці з'яўляецца Воранаўскі раён, дзе пражывае 83 працэнты палякаў, 10,5 працэнтаў беларусаў, 3,3 — рускіх, 1,9 — літоўцаў, 1,3 працэнта — прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей. Бібліятэкі Воранаўскай ЦБС (дырэктар Т. Сушынская) улічваюць патрэбы ўсіх нацыянальных супольнасцей.

Лідзія МАЛЬЦАВА, дырэктар Гродзенскай абласной навуковай бібліятэкі імя Я. Карскага.

Культурная разнастайнасць з'яўляецца рухавіком прагрэсу і развіцця культуры ўсіх напрамкаў

У Доме ветэранаў 23 мая прайшоў канцэрт мастацкіх калектываў нацыянальных аб'яднанняў Рэспублікі Беларусь пад назвай "З любоўю да Беларусі". Розныя гістарычныя падзеі і шляхі аб'ядналі нашы народы. Іх пачатак можна знайсці на пагорках Грунвальда, дзе за незалежнасць і волю змагаліся разам палякі і літоўцы, украінцы і татары, рускія і беларусы. Яны праліваюць з часоў Вялікага княства Літоўскага, але галоўнае, што мацней за ўсё аб'яднала народы, — любоў да беларускай зямлі. Ціха зямля наша, шчыры і адкрыты яе народ жыве ў міры і згодзе з усімі нацыянальнасцямі, якія насыляюць нашу зямлю.

Старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Уладзімір Шчасны павіншаваў усіх з Днём культурнай разнастайнасці. Гэтае свята ў нашай краіне адзначаецца трэці раз. Беларусь якраз і з'яўляецца доказам таго, што культурная разнастайнасць — рухавік прагрэсу і развіцця культуры ўсіх напрамкаў. Калі ўзяць нашу літаратуру XIX стагоддзя, то яна пачыналася з польскамоўнай літаратуры, прафесійная музыка развівалася дзякуючы тым спецыялістам, тым кампазітарам, якія прыехалі да нас з Пецярбургу. Тое ж самае можна сказаць і пра наш тэатр, і пра наш спорт, і атрымаўся той феномен, які сёння называецца "Культура Беларусі".

Далей адбыўся святочны канцэрт, на якім спявалі рускія, малдаване, украінцы, татары, башкіры, цыгане; танцы выконвалі армяне, карэйцы, малдаване. Гучала юрэйская музыка. Вершы чытаў Хізры Асадулаеў. Усім было цёпла і ўтульна. Вечар прайшоў у сяброўскай атмасферы.

Валянціна ГРЫШКЕВІЧ.

Рэгіёны

На польскай хвалі — Воранава і Ліда

Чытачы "Воранаўскай газеты" прызвычаліся да рогулярных старонак у гэтым выданні, прысвечаных жыццю мясцовых палякаў, захаванню імя нацыянальнай культуры і традыцый. Цікавая тэматычная паласа атрымалася і ў адным з сакавіцкіх нумараў раёнкі. Тут распавядаецца пра кранальную сустрэчу ў літаратурнай гасцёўні "Пад зоркай Міцкевіча", што плённа працуе ў Канвельскай сярэдняй школе. Імпрэзу падрыхтавалі вучні 5-11 класаў пад кіраўніцтвам настаўніцы Ганны Русак. Пад гукі класічнай музыкі натхнёна гучалі на польскай і беларускай мовах песні, вершы і балады геніяльнага паэта. Прыгадаліся легенды і

паданні, пачутыя старшакласнікамі яшчэ ў малым узросце... І, вядома ж, не абышлося без размовы пра драматычнае каханне Адама і Марылі, спатканні якіх праходзілі ў недалёкіх Большеніках. А закончылася сустрэча ў гасцёўні літаратурнай віктарынай.

Другі матэрыял чарговага выпуску старонкі прысвечаны вопыту вывучэння польскай мовы і літаратуры ў Доцішкаўскай базавай школе, дзе кожны са 142 вучняў вывучае гэтыя прадметы. Так што выкладчыцы Марыі Садоўскай хапае працы, якая цешыць настаўніцу сваім плёнам. Выхаванцы не толькі старанна авалодваюць мовай бацькоў, але і ўдзельнічаюць у мастацкай самадзейнасці, конкурсах дэкламатараў польскай паэзіі, разнастайных алімпіадах...

Увага "Воранаўскай газеты" да нацыянальнага адраджэння мясцовых палякаў стане зразумелай, калі ўлічыць, што яны складаюць больш за 80 працэнтаў насельніцтва раёна. А ў суседняй Лідзе па ініцыятыве таварыства польскай культуры раз на тыдзень па мясцовым радыё гучаць перадачы на польскай мове.

Алесь ЖАЛКОЎСКИ.

Іранскія таямніцы каліграфіі

Выстава каліграфіі і графікі маладой іранскай мастачкі Саміры Фекры адбылася ў Мінску

Персанальная выстава маладой іранскай мастачкі, удзельніцы Іранскай асацыяцыі каліграфістаў Саміры Фекры адбылася ў музеі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. У экспазіцыі былі прадстаўлены каліграфічныя і графічныя творы, а таксама фатаграфіі. Працы ўтрымліваюць патэтычныя вытрымкі, выкананыя традыцыйнымі каліграфічнымі прыёмамі. Рэктар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Рычард Смольскі лічыць, што ў

маладой мастачкі — вялікае будучае. У музейнай зале ўстаноўны дэманстраваліся творы шматлікіх вядомых беларускіх і зарубежных мастакоў. Важна, што студэнты Акадэміі мастацтваў могуць вучыцца майстэрству ў аўтараў выстаў. Па меркаванні рэктара, іранскае дэкаратыўна-прыкладное мастацтва з'яўляецца неад'емнай часткай сусветнай культуры. Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Ісламскай Рэспублікі Іран у Беларусі Абдальхамід Фекры пад-

крэсліў, што яго дачка з дзяцінства захапляецца гэтым старажытным відам іранскага мастацтва — каліграфіяй. Сярод сваякоў шмат прыхільнікаў гэтага мастацтва, але прафесійна займацца каліграфіяй вырашыла менавіта Саміра. Яна скончыла аддзяленне Тагеранскага ўніверсітэта мастацтва "Сура" і атрымала ступень бакалаўра мастацтваў.

НА ЗДЫМКАХ: Саміра ФЕКРЫ; узор каліграфіі Саміры Фекры; на выставе. Фота Максіма ГУЧАКА, БелТА.

Дастаеўскі вярнуўся ў Дастоева?

Гэты год абвешчаны годам Дастаеўскага. Усё звязана з датай, якая мала каму вядома. Спаўняецца роўна 500 гадоў роду пісьменніка, які паходзіць з невялікай палескай вёскі ў Іванаўскім раёне.

...Зусім маленькая драўляная цэркаўка, невялікія домікі, што тыя шпакоўні, таксама драўляныя, дастаткова высокі па тых часах плот, дом у цэнтры, дзе жылі продкі Дастаеўскіх, а вакол — старыя дрэвы, пераважна дубы, дубовыя алеі і нават невялікі бор — так ці прыблізна так выглядала ва ўсе часы гэта адно з цудоўных сядзібных гнёздаў на Русі.

Застаўся толькі малюнак, які мне ўдалося перазняць у школьным музеі ў Дастоеве, дзе ёсць куток, прысвечаны сям'і Фёдара Міхайлавіча Дастаеўскага. Гэта план той самай сядзібы, дзе нарадзіўся, жылі і паміралі продкі пісьменніка, вядома ж, абнаўляючы і перабудоўваючы яе адпаведна часу і сваім уяўленням аб жыцці. Акрамя таго, захавалася кніга (гэта ўжо зусім цуд з цудаў), у якой апісана, які быў абсталяваны кожны пакой у сядзібе... Быццам спецыяльна — наперакор ліхалецям і стагоддзям — гэта дакладная інфармацыя аб тым, як тут жылі блізкія нашага вялікага пісьменніка і прарока, нікуды не знікла, захавалася як дакумент, па якім і зараз, праз палову тысячагоддзя, можна ўзнавіць сядзібу ў яе першапачатковым выглядзе.

Іду па Дастоеве сёння і разумею: як цудоўна, што гэта месца нават захавалася! Усё тая ж горы і ўзгоркі, тая ж рэчка, тая ж палі, нават захавалася некалькі старых дубоў, ля якіх, як гавораць мясцовыя жыхары, быў радавы склеп. Але замест маленькай цэркаўкі ўжо пабудаваны вялікі белы Свята-Троіцкі храм, а ў двары мясцовай школы — помнік Фёдору Міхайлавічу Дастаеўскаму, які сядзіць у крэсле прама на фоне царквы.

Так атрымалася, што з года ў год, некалькі дзесяцігоддзяў запар, розныя людзі, якія любілі Дастаеўскага, перадавалі жыхарам Дастоева звесткі пра продкаў пісьменніка, хаця не сталася ніякіх дакладных дадзеных, ці быў калісьці Фёдар Міхайлавіч у гэтых краях. З успамінаў Ганны Рыгораўны Дастаеўскай і з некалькіх невялікіх запісак самога пісьменніка вядома, што ён збіраўся прыехаць сюды. Адзіны ўласны дом, які пісьменнік купіў у Старой Русе пад Вялікім Ноўгарадам, быў для яго шчаслівым сямейным ачагом з жонкай і дзецьмі. А тут — цэлая радавая сядзіба, корань прабацькоў. Гэта месца, зразумела, хвалявала і цікавіла пісьменніка.

Не так даўно мне давялося пабываць у Старой Русе і ўбачыць не проста дом, які некалі належаў Дастаеўскаму, але цудоўны ва ўсіх адносінах музей, дзе ўсё зроблена так, быццам Фёдар Міхайлавіч толькі што выйшаў адсюль. На верандзе стаіць партрэт пісьменніка, напісаны вядомым мастаком Пяровым за два тыдні да пераезду Даста-

еўскага і яго жонкі ў гэты вуглавы двухпавярховы квадратны зялёны дом прама на беразе ракі. Партрэт хоць і копія, але ён звязаны з гэтым домам, таму і знаходзіцца тут, у Старой Русе не забылі нават пра гэта! На палічцы пад люстэркам надбайна ляжаць чорныя фетравы кацялок і пальчаткі... Так, Дастаеўскі тут, дома! Трэба толькі ўмець, пахадзіць па гэтых пакоях, сустрэцца з ім. Восемь рабочы кабінет, дзе пад іконай Хрыста ён пісаў свае раманы і аповесці, — усё, як было пры жыцці пісьменніка.

Для чаго ўспамінаю аб Старой Русе, калі іду па вулчках Дастоева? Не адразу і сама разумею... Ну як жа, там не музей — муза пісьменніка. Там табе гавораць: можаце нават пасядзець за сталом, дзе пісаліся "Браты Кармазавы" і "Д'яблы"... Мала хто, аказваецца, асмельваўся "пасядзець" за гэтым столікам. Бо ніхто з пісьменнікаў, мусіць, не працаваў столькі, як Дастаеўскі. Ён бесперапынна працаваў. "Дзённік пісьменніка" таксама пісаўся і нараджаўся там бяссоннымі ночамі. У ім менавіта тое неацэннае, што пісьменнік і ў аповесцях цаніў больш за ўсё: хроніка жывога жыцця, яго крыніца, першагодная чысціна, разважанні аб радзіме і яе лёсе.

У Дастоеве сядзібу і яе першапачатковы выгляд яшчэ трэба ўзнаўляць. Не так многа ў Беларусі такіх невялікіх вёсачак — месцаў, з якімі звязаны імёны асоб, вядомых усяму свету: Залессе Агінскіх, Завоссе Адама Міцкевіча... — раз-два і ўсё!

Ды і яно, Дастоева, мусіць, і пайшло ад Дастаеўскіх, вёсцы таксама хутка пяцьсот гадоў...

Тут, у звычайнай вясковай школе імя Фёдара Міхайлавіча Дастаеўскага, захоўваецца дараваыя граматы князя Фёдара Яраславіча баярыну Данілу Рцішчаву на валоданне вёскай Дастоева паміж рэкамі Пінай і Ясельдай ад зостага кастрычніка 1506 года. Сыны Рцішчова Сямён і Іван насілі ўжо двайное прозвішча Рцішчаў-Дастаеўскі. Так і стала разрастацца дрэва роду Фёдара Міхайлавіча Дастаеўскага.

Хто ж павінен узяцца за аднаўленне гэтай унікальнай сядзібы ў Дастоеве? У Старой Русе знайшоўся настаўнік, франтавік, які паклаў жыццё на тое, каб захаваўся і дапамагаў людзям лепш даведацца пра Дастаеўскага яго дом. Гады і гады Мікалай Смірноў, які пражыў, дарэчы, прыблізна столькі ж, колькі і Фёдар Міхайлавіч, збіраў матэрыялы пра славу тага пісьменніка, рабіў нават экскурсіі па Старой Русе, паказваючы прыезджым дамы і месцы, апісаныя ў "Братах Кармазавых". Ці гэта не цудоўна?

Дастоева таксама варта такіх асоб. Каб аб вёсцы гэтай, аб сядзібе тых, хто там пражываў, ве-

далі як мага болей. І яны, гэтыя людзі, якія любяць Дастаеўскіх і Фёдара Міхайлавіча, тут ёсць.

Старшыня мясцовай гаспадаркі пад назвай СВК "Дастоева" Павел Мельнік дапамагаў у будаўніцтве храма, зрэшты, яго будавалі на грошы жыхароў усёй акругі. Мясцовы падзвіжнік, мастак і настаўнік Анатоль Бурак збіраў і ствараў музей у школе. Старшыня мясцовага сельсавета Марыя Ходас таксама не была ўбаку. У Дастоеве створаны невялікі музей пісьменніка, у якім сабраны бібліятэка з розных выданняў яго твораў, фатаграфіі сям'і Дастаеўскага.

Мясцовы настаўніцель Свята-Троіцкага храма айцец Алексій (Маліноўскі) таксама расказвае прыхаджанам пра пісьменніка і яго радавое гняздо, бо Фёдар Міхайлавіч быў глыбока веруючым праваслаўным чалавекам.

І старшыня Іванаўскага райвыканкама Мікалай Лук'янчук заўсёды гатовы аказаць любую дапамогу, таму што разумее, як важна зберагаць і захоўваць духоўную спадчыну.

Бо Дастоева і знаходзіцца, быццам знарок, калі пілы зірнуць на карту, менавіта ў тым куточку, дзе сыходзіцца, а зараз мяжуюць Расія, Украіна і Беларусь.

Падняць сядзібу роду Дастаеўскага, вядома, наўрад ці пад сілу энтузіястам, адной гаспадарцы ці нават раёну. Трэба ўсім узяцца. Існуюць жа дзяржаўныя праграмы, праекты, якія паднімаюць такія месцы да паломніцтва да іх. Ёсць такія праекты і ў саюзным дагаворы паміж Расіяй і Беларуссю. Было б цудоўна, калі б год Дастаеўскага паклаў пачатак адраджэнню сядзібы.

Старая Руса, Ясная Паляна, Болдзіна, Сросткі... Упэўнена, што калі падываецца наша беларускае Дастоева, адгукнецца і Фонд Дастаеўскага, прапраўнік пісьменніка, з'явіцца родныя пісьменніка, прыедуць у Дастоева, бо гэта і іх "корань"...

Наступае лега! Пачнём жа, няхай спачатку з малага, але ўсе разам узнаўляць гэта унікальнае месца, радавое гняздо вялікага пісьменніка-мучаніка, які так многа пакутаваў за ўсіх нас і прадказаў сваімі раманами, сваім прарочым голасам лёс радзімы.

Вольга ЯГОРАВА.
НА ЗДЫМКАХ: адзін з куткоў школьнага музея; помнік Фёдору Дастаеўскаму на фоне Свята-Троіцкага храма ў вёсцы Дастоева Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці.

Фота аўтара і Рамана КАБЯКА, БелТА.

"Паэзія купалаўскіх мясцін"

З 17 мая па 10 ліпеня ў Літаратурным музеі Янкі Купалы ў Мінску дэманструецца выстава "Паэзія купалаўскіх мясцін". На ёй наведвальнікі ўбачаць багатыя фотаматэрыялы з фондаў музея, асабістыя рэчы песняра, мастацкія творы, новыя матэрыялы, якія яшчэ не выстаўляліся ў музеі. У Беларусі, акрамя такіх вядомых мемарыяльных мясцін, як Вязьніца, дзе нарадзіўся паэт, Ляўкі, дзе ён жыў і працаваў, Акопы, дзе прайшлі самыя плённыя творчыя гады, ёсць яшчэ шмат цікавых куточкаў, звязаных з яго жыццём і дзейнасцю. З імі і пазнаёміць выстава.

Міжнародны дзень музеяў, 18 мая, Музей Янкі Купалы адзначыў літаратурнай імпрэзай, прысвечанай 100-годдзю выдавецтва "Загляне сонца і ў наша ваконца", якое існавала з 1906 па 1914 год у Санкт-Пецярбургу і было заснавана Б. Эпімах-Шыпілам. Пачаўшы з выдання падручнікаў для дзяцей-беларусаў на роднай мове, ажыццявіўшы серыю "Беларускія песняры", выдавецтва садзейнічала развіццю навішай беларускай літаратуры — выдала першыя кнігі Я.Купалы, З.Бядулі, Ц. Гартнага. Пазней выпусціла "Сон на кургане", "Шляхам жыцця", "Паўлінку", зборнік "Жалейка" Янкі Купалы. Новыя звесткі пра гэтае выдавецтва паведамляю на юбілейнай вечарыне вядомы беларускі архівіст Віталь Скалабан, які шмат гадоў вывучае біяграфію песняра.

24 мая ў Акопах, што ў Лагойскім раёне, дзе знаходзіцца філіял Літаратурнага музея Янкі Купалы, адбылося свята, прымеркаванае да 120-годдзя Змітрака Бядулі, які нарадзіўся ў вёсцы Пасадзец, і 125-годдзя Янкі Купалы, якое будзе адзначацца ў 2007 годзе. У Акопах Купала сустракаўся са Змітраком Бядулем. З гэтымі мясцінамі звязана амаль 20 гадоў жыцця купалаўскай сям'і, тут Купалу добра пісалася. У творчасці паэта Акопы — знакавая мясціна, якая натхніла яго да напісання твораў, што поўнасьцю раскрылі геній песняра: пазэм "Бандароўна", "Магіла льва", "Сон на кургане", усе драматычныя творы, тут было напісана каля 100 выключных па прыгажосці вершаў, тут Купала пераклаў "Слова аб палку Ігаравым", напісаў шмат публіцыстычных твораў. Акопы для Янкі Купалы былі тым жа, што Міхайлаўскае для Пушкіна.

Тут можна не толькі азнаёміцца са змястоўнай музейнай экспазіцыяй, шмат пра што даведацца, але яшчэ і атрымаць асалоду ад прыроднай прыгажосці гэтых мясцін, аб'яўленых заказнікам, — наваколле захоўвае рэдкія расліны, занесеныя ў Чырвоную кнігу.

Мясцовыя настаўнікі-краязнаўцы са сваімі вучнямі наладжваюць падчас летніх канікул веласіпедныя экскурсіі ў музей у Акопах. Не абмінаюць і музей Змітрака Бядулі ў Пасадцах. Асабліва ўвага да гэтых музеяў — у юбілейныя гады.

Як і ўсе папярэднія імпрэзы, свята ў Акопах пачало серыю мерапрыемстваў, прысвечаных юбілею Янкі Купалы, да якога актыўна рыхтуецца Літаратурны музей Янкі Купалы ў Мінску і яго філіялы, мемарыяльныя запаведнікі ў Маладзечанскім, Аршанскім, Лагойскім раёнах.

Рэгіна ГАМЗОВІЧ.

Развіваюцца кантакты з суполкамі

Сёння многія краіны свету актыўна падтрымліваюць сувязі са сваімі дыяспарамі. Такое супрацоўніцтва вельмі эфектыўнае як у сферы папулярных нацыянальнай культуры, дасягненняў у навуцы і тэхніцы, так і ў наладжванні эканамічных сувязей, асаблівых кантактаў. Беларусь адносіцца да ліку дзяржаў, якія маюць значную колькасць суайчыннікаў за мяжой. Па ацэнках спецыялістаў, за межамі нашай Рэспублікі пражывае каля трох мільёнаў беларусаў. Зыходзячы са статыстычных даных апошніх перапісаў насельніцтва ў розных краінах, у Расіі пражывае 814,7 тысячы выходцаў з Беларусі, у ЗША — каля 600, ва Украіне — 275,8, у Ізраілі — 130, Латвіі — 96, Казахстане — 95, Польшчы — 50, Літве — 55, Эстоніі — 21, Малдове і Аўстраліі — на 20, Аргенціне і Вялікабрытаніі — на 7 тысяч беларусаў. Вядома, што ў замежжы дзейнічае больш за 200 грамадскіх аб'яднанняў і арганізацый суайчыннікаў. Выхадцы з Беларусі імкнуцца падтрымліваць сувязі са сваёй этнічнай Радзімай, прадстаўляць яе інтарэсы ў краінах пражывання.

Сустрэчы ў Камітэце па справах рэлігій і нацыянальнасцей — традыцыйная форма работы з суайчыннікамі. Разам з таварыствам па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом толькі ў мінулым годзе былі праведзены “круглыя сталы” для прадстаўнікоў СМІ беларускіх выданняў за рубяжом (удзельнікамі былі журналісты з ЗША, Латвіі, Літвы, Украіны, Эстоніі, Малдовы, Расіі), удзельнікаў IX Славаўскага з'езда, курсы для кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці, журналістаў беларускіх выданняў і мясцовых СМІ за рубяжом.

У мінулым годзе ў Камітэце па справах рэлігій і нацыянальнасцей і таварыстве “Радзіма” пачыналася больш за 300 суайчыннікаў з ЗША, Латвіі, Расіі, Літвы, Эстоніі, Польшчы, Украіны, Малдовы, Арменіі і іншых краін. Кожны прыходзіў са сваімі праблемамі і патрэбамі, і спецыялісты Камітэта разам з супрацоўнікамі таварыства “Радзіма” імкнуцца як мага аператыўна і якасна дапамагчы ім. Галоўным у рабоце з беларусамі замежжа з'яўляецца прыняццё апраўдання надзей тых, хто разлічвае на падтрымку з боку сваёй этнічнай Радзімы.

Замежныя госці — Ян Сычэўскі з Польшчы, Таццяна Бучэль і Леанід Шакавец з Латвіі, Таццяна Тульжэнка з Эстоніі, Алег Давыдзюк з Літвы, Юрый Статкевіч і

Генадзь Зяньковіч з Малдовы, Алег Федарчук з Кабардзіна-Балкарый, Рыгор Жукоўскі і Соф'я Пасынкава з Украіны, Алена Лыткіна з Расіі (Рэспубліка Комі) — прыехалі ў Беларусь на традыцыйныя курсы-стажыроўку, у рамках якіх прынялі ўдзел у X Міжнароднай выставе “СМІ ў Беларусі-2006”. Прадстаўнікі беларускіх суполак прэзентавалі СМІ, з якімі актыўна супрацоўнічаюць у сваіх краінах, і газеты, якія самі выдаюць. На выставе, на стэндзе “Голасу Радзімы”, былі прадстаўлены выданні беларусаў Латвіі — газета “Трамень” і дада-так да газеты “Сейчас” беларускага таварыства “Уздых” у Даўгаўпілсе, “Беларускі календар” — выданне беларускага грамадскакультурнага таварыства ў Польшчы. Беларусы Малдовы прадставілі газету “Capitala-stolita”, на старонках якой змяшчае свае матэрыялы беларуская абшчына ў Малдове, а таксама розныя выданні пра беларусаў Малдовы, зборнікі вершаў таленавітых беларусаў замежжа, інфармацыю пра беларусаў Кабардзіна-Балкарый, Украіны, асобна — Крыма, Расіі.

Па шматгадовай традыцыі праграма знаходжання суайчыннікаў у Мінску была арганізавана таварыствам па сувязях з суайчыннікамі “Радзіма” пры падтрымцы

Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей. Прадстаўнікам беларускіх суполак замежжа было прапанавана паўдзельнічаць у медыяфоруме “Роля СМІ ў прадукцыйным сучасных выклікаў і пагроз”, “круглым стала” ў грамадскім прэс-цэнтры на тэму “Беларускія электронныя СМІ ў міжнароднай медыяпрасторы”. Госці наведлі адно з буйнейшых прадпрыемстваў Беларусі — завод па вырабу халадзільнікаў “АТЛАНТ”.

Запланавана была і сутрэча ў Камітэце па справах рэлігій і нацыянальнасцей. Яна пачалася з таго, што старшыня Камітэта Леанід Гуляка прайнфармаваў суайчыннікаў пра асноўныя дасягненні ў развіцці краіны, расказаў аб накірунках дзейнасці Камітэта, рабоце і задачах, якія стаяць перад ім. Асноўны ж час быў адведзены абмеркаванню праблем суайчыннікаў. Кожны з прысутных, калі паведамляў аб дзейнасці сваіх арганізацый, гаварыў пра набалелае — недахоп у суполках метадычнай, мастацкай і навуковай літаратуры, нацыянальнай сімволікі, касцюмаў. Вырашэнню гэтых праблем садзейнічае Камітэт. У красавіку, напрыклад, восем мужчынскіх касцюмаў былі перададзены літоўскаму ансамблю “Світанак”. Так, штогод некалькі мастацкіх калектываў беларусаў замежжа атрымліваюць неабходныя строі. Пры кожнай сустрэчы з супрацоўнікамі Камітэта суайчыннікі атрымліваюць метадычную, навуковую і мастацкую літаратуру для папаўнення сваіх бібліятэк, запісы беларускіх песень, нацыянальных сувеніраў і многае іншае.

Праблему касцюмаў, які арганізацыю бібліятэчак, наладжванне культурнага абмену, а галоўнае — эканамічнага супрацоўніцтва, па словах старшага спецыяліста аддзела па справах нацыянальнасцей Камітэта Міхаіла Рыбакова, можна вырашаць праз супрацоўніцтва з рэгіёнамі. За кожным раёнам краіны замацавана пэўная арганізацыя суайчыннікаў за рубяжом. Работа па наладжванні сувязей з рэгіёнамі развіваецца ў розных сферах: культурнай, эканамічнай, сацыяльнай. Праз іх падтрымліваюцца культурныя і іншыя патрэбы нашых суайчыннікаў за мяжой, забяспечваецца магчымасць адкрытага дыялогу з Радзімай. Штодзень павялічваецца спіс прыкладаў, калі з падтрымкай і па ініцыятыве суайчыннікаў падпісваюцца пагадненні аб пабрацімстве гарадоў, заключаюцца эканамічныя кантракты на пастаўкі беларускіх тавараў за мяжу, прыходзіць інвестыцыі ў Беларусь, ажыццяўляецца культурны абмен.

Госці звярнулі ўвагу на недахоп інфармацыі пра Беларусь у краінах пражывання, асабліваю занепакоенасць амаль ва ўсіх прысутных выклікала скарачэнне тыражу “Голасу Радзімы”. Генадзь Зяньковіч з Малдовы адзначыў: “Газета значна змянілася за апошнія гады, відавочна, што яе праца накіравана на развіццё. З'явілася шмат новых, цікавых рубрык. Матэрыялы сталі больш насычанымі і актуальнымі па змесце, адпавядаюць сучаснасці. Газета заслужыла асобнай удзячнасці за тое, што дае магчымасць чытачам знаходзіць і мець сяброў-беларусаў ва ўсім свеце. Беларусы,

якія жывуць у замежжы, дзякуючы такім рубрыкам, як “Весткі з суполак”, “Зваротная сувязь”, “У таварыстве “Радзіма”, даведваюцца аб існаванні беларускіх суполак і арганізацый, іх дзейнасці ў розных краінах свету. Газета імкнецца аб'яднаць беларусаў, якія раскіданы па ўсім свеце. У гэтым бачыцца давер да “Голасу Радзімы”, упэўненасць у яе плённай рабоце і неабходнасці сёння і заўтра”.

Задаваліся пытанні наконт прыняцця закона “Аб суайчынніках”, льготнага паступлення ў вучылішчы, Леанід Гуляка паведамаў гасцям, што канцэпцыя закона павінна быць распрацавана да канца бягучага года, у яе войдуць пытанні магчымасці вяртання на Радзіму, прыняцця ўдзелу беларусамі замежжа ў палітычным, эканамічным і культурным жыцці краіны. У сувязі з адменай ільгот для суайчыннікаў пры паступленні ў навучальныя ўстановы Беларусі Камітэтам быў накіраваны запыт ў Міністэрства адукацыі. Адназначна стала згода разглядаць магчымасці атрымання льгот для кожнага замежнага абітурыента. Увогуле ж суайчыннікі маюць права прымаць удзел у конкурсе на агульных умовах.

Абмеркаванне гэтых і іншых пытанняў працягвалася на “круглым стала” ў таварыстве “Радзіма”. Па выніках сустрэчы была прынята пастанова “Аб стварэнні на базе таварыства “Радзіма” інфармацыйна-каардынацыйнага цэнтру”. Праз яго будзе праходзіць уся інфармацыя — ад неабходнасці закупкі кніг і перадачы нацыянальных стroyаў да наладжвання сувязей з беларускімі вытворцамі. Кіраўнікі суполак аднагалосна выказаліся за гэта рашэнне, адзначыўшы, што “Радзіма” з'яўляецца адзінай грамадскай структурай, якая плённа і вынікова працуе з беларусамі замежжа. Пастанова падпісана ўсімі прысутнымі кіраўнікамі беларускіх суполак.

Кацярына НЕМАГАЙ.

НА ЗДЫМКУ: у час сустрэчы старшыня Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Леанід ГУЛЯКА з удзельнікамі X Міжнароднай спецыялізаваў выставы “СМІ ў Беларусі”.
Фота Міхаіла РЫБАКОВА.

Соф'я ПАСЫНКАВА, сябар таварыства “Нёман” Данецкай вобласці (Украіна):

“Мы стараемся ў СМІ пастаянна змяшчаць звесткі пра падзеі ў Беларусі, а гэта — 27, 12 каналы тэлебачання, газеты, радыё...”

шага пасля перадаў нам слоўнікі, літаратуру, беларускую дзяржаўную сімволіку. Так што зараз працаваць лягчэй. Чакаем, што пасольства перададзё нам аб'яцаны дыск з беларускім правапісам, каб увесці яго ў камп'ютэр.

На курсы і прэзентацыю сродкаў масавай інфармацыі беларусаў замежжа ў Мінск я прывезла кнігу ўспамінаў нашых ветэранаў “В памяці храним”, якая толькі што выйшла з друку. У ёй змешчаны ўспаміны пра Вялікую Айчынную вайну і пра дзіцячыя гады ў Беларусі, якія з'яўляюцца дакументальным сведчаннем часу. Асабліва падрабязна, таленавіта апісаў сваё жыццё наш ветэран Вільчынскі. Некаторыя аўтары

прайшлі пакуты ў канцэнтрацыйных лагерах, былі вывезены на прымусовыя работы ў Германію, ёсць блакаднікі Ленінграда. Мы змясцілі ў кнізе спіс 270 ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны Данеччыны, якія ўзнагароджаны юбілейным медалём у гонар 60-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і здымак Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі, які віншуе ветэранаў. Радуе тое, што і самі аўтары змогуць яшчэ пачаць кнігу — для іх гэта дарогі падарунак, і іх унукі і праўнукі, больш далёкія нашчадкі.

Увогуле газета “Голас Радзімы” — наш вялікі памочнік ва ўсім. Самыя асноўныя звесткі з Радзімы, звесткі пра культурнае жыццё мы атрымліваем праз яе. Асабліва ўдзячныя за “Урок Дзеда Усёведа” — пастаянна карыста-

емся гэтымі матэрыяламі ў навучанні дзяцей беларускай мове. Хацелася б, каб у кожным нумары без выключэння была гэтая рубрыка, якая нам вельмі дапамагае. Выкарыстоўваем яе пры публікацыі беларускай старонкі ў абласной газеце “Світліца”. Тут змяшчаем урокі пад рубрыкай “Дамашняя школа”, дзе падаём беларускі матэрыял з перакладам на ўкраінскую мову, а таксама друкуем навіны з Беларусі. І ўсё гэта — з газеты “Голас Радзімы”. На вачорках, якія праводзім штомесяц, разам чытаем і абмяркоўваем свежыя нумары. Людзі чакаюць заўсёды гэтую газету. На жаль, апошні раз мы атрымалі толькі адзін экзэмпляр. Данецкая вобласць вялікая, раней мы дасылалі газету ва ўсе нашы рэгіянальныя арганізацыі, а як зараз працаваць з адным экзэмплярам — проста не ўяўляю. Мы стараемся ў

сродках масавай інфармацыі пастаянна змяшчаць звесткі пра падзеі ў Беларусі, а гэта — 27-ы, 12-ы каналы тэлебачання, газеты, радыё, а таксама расказваем пра дзейнасць нашай арганізацыі.

Таварыства стараецца садзейнічаць гандлёва-эканамічным адносінам Данбаса з Беларуссю. У 2003 годзе мы падпісалі дагавор аб пабрацімскіх адносінах з Гомелем. У выніку беларускія аўтобусы зараз ходзяць па Данецку — камфартабельныя, яны вельмі спадабаліся жыхарам горада. Беларусь пастаўляе нам бітум для дарог, угнаенні, шмат чаго яшчэ. А з Данецка ў Беларусь ідзе метал — 60 працэнтаў патрэб Беларусі ў метале задавальняецца за кошт данецкага металу. Хочацца, каб нашы краіны развіваліся, сябравалі і квітнелі.

НА ЗДЫМКУ: Соф'я ПАСЫНКАВА.

— Вяду грамадскую работу ў таварыстве “Нёман”, таксама пішу артыкулы ў нашу абласную газету “Світліца” на беларускай мове. Вучылася ў беларускай

школе, ведаю родную мову, але напачатку было складана, бо нават слоўнікаў не мела. Першым даведнікам для мяне стала газета “Голас Радзімы”, а потым саветнік Пасольства Рэспублікі Беларусь Віктар Дзенісенка ад імя на-

Лепш раз пабачыць...

Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за мяжой "Радзіма" ў цесным узаемадзейні з Камітэтам па справах рэлігій і нацыянальнасцей у апошнія гады ажыццявіла шмат цікавых праектаў. У іх ліку правядзенне курсаў для кіраўнікоў беларускіх арганізацый замежжа, кіраўнікоў самадзейных калектываў, выкладчыкаў нядзельных школ, прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі замежжа. Апошнія два гады запар правядзенне курсаў прыўрочваецца да адкрыцця міжнароднай спецыялізаванай выставы "СМІ ў Беларусі", дзе на стэндзе газеты "Голас Радзімы" прэзентуюцца замежныя выданні беларускіх арганізацый.

Сёлета "Радзіма" запрасіла та-

кіх вядомых журналістаў, як Рыгор Жукоўскі — дэкан журфака ў Сімферопалі, старшыня праўлення Саюза беларусаў Kryма; Генадзь Зяньковіч — намеснік галоўнага рэдактара сталічнай газеты Малдовы "Capitala-stolita", намеснік старшыні Беларускай абшчыны, а таксама актывісты беларускіх арганізацый замежжа, якія актыўна супрацоўнічаюць са СМІ ў краінах пражывання — Соф'я Пасынкава з Данецка (Украіна), Алена Лыткіна з Рэспублікі Комі, Ян Сычэўскі з Беластока (Польшча), Таццяна Тульжанка з Эстоніі, Алег Федарчук з Нальчыка (Кабардзіна-Балкарыя) і іншыя. Яны змаглі на свае вочы ўбачыць усё тое, пра што чыталі на беларускіх сайтах у Інтэрнэце, у беларускіх га-

зетах і ўпэўніцца, што беларускія журналісты аб'ектыўна адлюстроўваюць жыццё ў Беларусі. Камітэт і таварыства "Радзіма" арганізавалі для іх цікавыя сустрэчы і садзейнічалі выкананню ўласных планаў, якія меў кожны ўдзельнік курсаў у гэтым годзе.

Некалькі журналістаў бралі ўдзел у Беларускай інфармацыйнай форуме "СМІ супраць выклікаў і пагроз XXI стагоддзя", уключыўшыся ў тэмы праблемы, якія хвалююць іх калег на Бацькаўшчыне.

НА ЗДЫМКУ: госці з замежжа ля таварыства "Радзіма" — разам з яго кіраўніком Максімам ДУБЯНКОМ (злева) і прадстаўніком Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Міхаілам РЫБАКОВЫМ (справа).

Генадзь ЗЯНЬКОВІЧ, намеснік старшыні Беларускай абшчыны Малдовы, намеснік галоўнага рэдактара газеты "Capitala-stolita" г. Кішыніў:

"Мы хацелі б арганізаваць перадачы па радыё на беларускай мове для беларусаў у Малдове"

— Вельмі важнае для нас пытанне — сродкі масавай інфармацыі. Мы хацелі б арганізаваць перадачы па радыё на беларускай мове для беларусаў у Малдове. І ў гэтай справе спадзяёмся на інфармацыйную падтрымку газеты "Голас Радзімы". Сёння гэта вельмі змястоўнае выданне, вёрстка сучасная, колер якасны, над ёй працуюць граматычныя журналісты. Гэта я як прафесіянал зазначаю.

Атрымліваем і ўкладыш у газету "Незалежная Малдова", які рыхтуе рэдакцыя газеты "Голас Радзімы" для нас. І ўсё ж трэба ўлічваць, што тыраж гэтай газеты каля 10 тысяч, а радыё мае 1 200 000 кропак. Да таго ж, радыёсетка яшчэ і Адэскаю вобласць ахоплівае. Падпісання на "Голас Радзімы" ў суполках нам дарага, а радыёслухачоў амаль у кожнай хаце. Атрымаўшы газету з Радзімы нават у адным экзэмпляры, як за раз, мы зможам перадаць яе змест у эфіры, і гэта пачуюць практычна ўсе

беларусы ў Малдове.

Мы паддымаем пытанне, каб Беларускае тэлебачанне да нас даходзіла, цяпер толькі некаторыя праграмы прабіваюцца па кабельнай сетцы. У Малдове жыве, паводле апошняга перапісу, 20 тысяч беларусаў. Мы хацелі б працаваць са сваімі землякамі, выкарыстоўваючы шырокі спектр сродкаў масавай інфармацыі, раскаваць ім і малдаванам пра Беларусь, яе гісторыю і культуру, развіццё эканамічных узаемавыгодных сувязей паміж Малдовай і Беларуссю. Дзейнасць нашай абшчыны, спадзяюся, будзе развівацца і пашырацца.

НА ЗДЫМКУ: Генадзь ЗЯНЬКОВІЧ (справа) і Юрый СТАТКЕВІЧ, член каардынацыйнага савета Беларускай абшчыны ў Малдове.

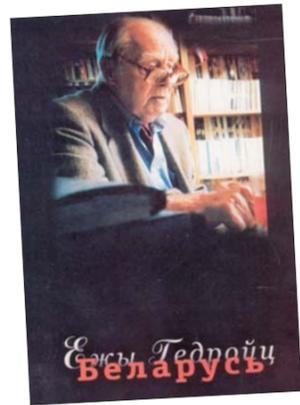

Падборку падрыхтавалі Рэгіна ГАМЗОВІЧ, Валянціна ГРЫШКЕВІЧ. Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Асоба

У Мінску распачаўся "Год Ежы Гедройца"

Ураджэнец Мінска Ежы Гедройц (1906-2000) пасля апошняй вайны апынуўся ў Францыі, дзе доўгі час, пачынаючы з 1947 года, выдаваў вядомы польскі месячнік "Культура". Наш суайчыннік пражыў доўгае і плённае жыццё. Спачатку яго сціпла называлі рэдактарам. Потым гэтакі слова паважліва сталі пісаць з вялікай літары: Рэдактар! Урэшце ў 90-х гадах мінулага стагоддзя прыйшло разуменне, што ён жа і Прарок. Бо яшчэ ў пачатку 50-х гадоў мінулага стагоддзя, калі польскія эмігранты, якія нарадзіліся ці выраслі на так званых "крэсах усходніх" і "сядзелі на чамаданах", рыхтуючыся вярнуцца ў месцы ранейшага пражывання, Прарок рашуча і ўпэўнена сказаў: "Распакоўвайце чамаданы!" Таму што там, дзе ваши Вільня, Гродна і Львоў, "крэсы ўсходнія" не адродзяцца. Там адродзяцца ці, дакладней, нанова народзяцца незалежныя дзяржавы: Беларусь, Літва і Украіна!

Польскія эмігранты лічылі гэта прывіднымі мроямі рэдактара-адзіночкі, абвінавачвалі яго ў здрадзе нацыянальным інтарэсам. А ён, як і заўсёды, швёрда стаяў на сваім. І гісторыя паказала, што меў рацыю, бо валодаў прарочым дарам, мог прадбачыць хаду падзей.

Стараннем Грамадскага аб'яднання "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў" і Польскага інстытута ў 2001 годзе ў Мінску былі праведзены адпаведныя музейная выстава і міжнародны "круглы стол" "Ежы Гедройц і Беларусь". На апошнім я расказаў аб асабістых сустрэчах з суайчыннікам, які адбыліся ў Парыжы ў час дзвюх вельмі прадстаўнічых канферэнцый (1999). Адзін са сваіх дакладаў закончыў тым, што зачытаў рашэнне камітэта ГА "МАН" аб наданні рэдактару "Культуры" годнасці Ганаровага сябра асацыяцыі і падперазаў яго тэканым беларускім народным поясам, адмыслова вырабленым мінскай "Скарбніцай". Да гэтага і пасля канферэнцыі адбыліся вельмі ажыўленыя размовы з нашым земляком. Ён цікавіўся, ці захавася сасуд на Залатой Горцы, дзе яго хрысцілі, як выглядае сённяшні Мінск, чым жыве суверэнная Беларусь і, галоўнае, якія ў нас шанцы развіцця нацыянальнай самасвядомасці.

Праз некалькі месяцаў, 14 верасня 2000 года, Прарока не стала. Паводле яго волі, на 636 нумары спінылі свой выхад "Культура". Аднак па-ранейшаму пад Парыжам дзейнічае заснаваны ім Літаратурны інстытут, па-ранейшаму выходзіць кварталнік "Зшыты гісторыччэ", дзе пэўнае месца (але не такое прыкметнае, як у "Культуры") займае беларуская тэматыка.

І вось паводле рашэння польскага сейма, ухваленага рашэннем такой аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі, як ЮНЕСКА, у сувязі з тым, што сёлета, 27 ліпеня, спаўняецца сто гадоў з дня нараджэння Прарока, бягучы год быў абвешчаны "Годам Ежы Гедройца". Польскі інстытут у Мінску і ГА "МАН" склалі праграму супольных дзеянняў, якая прадугледжвае розныя спосабы ўшанавання яго памяці.

Найпершым крокам стала выданне невялікага зборніка "Ежы Гедройц і Беларусь", куды ўвай-

шлі матэрыялы аднайменнага "круглага стала" ў Мінску, а таксама прысвечаныя нашаму суайчынніку выбраныя артыкулы з беларускіх, польскіх і рускіх перыядычных выданняў. Адкрываецца кніга "Жыццямісам выдатнага гуманіста", падрыхтаваным Польскім інстытутам у Мінску, заканчваецца ж кароткімі звесткамі пра аўтараў. Уклала зборнік Тамара Шкурко, а мне выпай гонар быць яго навуковым рэдактарам.

У кнігу ўвайшлі асноўныя матэрыялы "круглага стала". Гэта — даклады прафесара Міхала Гедройца (Оксфард, Вялікабрытанія) "Памяці апошняга Грамадзяніна Рэчы Паспалітай Многіх народаў", беларускага лінгвіста Леаніда Акаловіча "Да паходжання прозвішча і радаводу Гедройцаў", былога дырэктара Польскага інстытута ў Мінску дыпламата Томаша Нягодзіша (Дакар) "Бузем яго паслядоўнікамі!", рэдактара часопіса "Фрагмэнты" (цяпер "Архэ") Ігара Бабкова "Ежы Гедройц і посткаланіяльнае мысленне", былых супрацоўніц Скарынаўскага цэнтру Ірыны Тамільчык "Беларуская тэматыка на старонках "Культуры" і Валянціны Грышкевіч (цяпер яна працуе ў "Голасе Радзімы") "Ежы Гедройц і беларускім друку", выкладчыка і краязнаўца Яўгена Іванова (Магілёў) "Край" прымае выклік "Культуры" і іншыя.

У раздзел "З Гедройцам і без Яго" ўвайшлі такія выбраныя артыкулы з перыядычнага друку, як "Грамадзянін Першай Рэчы-паспалітай" Андзея Раманоўскага (Кракаў), "Апошні грамадзянін Вялікага Княства Літоўскага" Томаша Нягодзіша, "У Парыжы памёр мудры чалавек з Мінска" Марыны Загорскай і іншыя.

Кніга ілюстравана фатаграфіямі і рэпрадукцыям, выйшла тыражом 500 экзэмпляраў. Акрамя яе, у сувязі з юбілеем выйдзе таксама паўтор "беларускага нумара" "Культуры", які рыхтуецца Ігарам Бабковым.

Урэшце, на 8-9 чэрвеня бягучага года ў Мінску запланавана міжнародная навуковая канферэнцыя, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння Рэдактара і Прарока.

Адам МАЛЬДЗІС, ганаровы старшыня грамадскага аб'яднання "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў".

У Наваполацку ў выставачнай зале Полацкага дзяржаўнага ўніверсітэта адбылася заключная выстава па выніках пленэру “У пошуках Атлантыды”, праведзенага летась у мястэчку Лявонпаль Міёрскага раёна. Гэтая выстава шмат павандравала: Полацк — Мінск — Дрыса — Віцебск і, нарэшце, патрапіла дадому.

Чаму менавіта Атлантыда?

Напэўна таму, што пра яе ўсе чулі, але ніхто так і не знайшоў, і час ад часу з’яўляюцца людзі, якія мараш, што менавіта ім наканавана разгадаць таямніцу Атлантыды.

Атлантыда, якую шукалі маладыя мастакі, гэта не месца, якое мае дакладныя каардынаты на мапе, мастакі шукалі крыніцу, якая поўніла б іх своеасаблівым характарам спадчыны, яе гісторыі.

Шукалі і знаходзілі: вакол сябе — у рэштках даўніны, у прыгожых краявідах, у паданнях, якімі поўніцца беларуская зямля; у сабе саміх, як неадзінадушных і непаштоўных існасцяў; у іншых людзях, у душах якіх твор мастака атрымлівае сапраўднае жыццё...

Чаму менавіта Лявонпаль?

Па-першае, зацікавіла гісторыя гэтага, зараз амаль забытага, а некалі буйнога мястэчка.

Па-другое, увагу прыцягнулі там помнікі архітэктуры, якія захаваліся: палац, драўляная царква, мемарыяльная калона...

Па-трэцяе, абасобленасць мястэчка ад гарадскіх цэнтраў, адсутнасць (як высветлілася ўжо на месцы) сагавай сувязі і іншых дасягненняў цывілізацыі, зрабілі яго асабліва прыватным для працы.

Сем дзён жылі і працавалі мастакі ў Лявонпалі. Малявалі ўсё: і лявонпальскіх конікаў, і мясцовых жыхароў, і чароўныя краявіды... І малявалі ўсе: і самі

Як мастакі шукалі Атлантыду

мастакі, і маладая дзяўчынка, якая завітала ў госці, і мясцовыя жыхары, якія прыносілі на мастакоўскі суд творы свае і сваіх дзетак. А ў апошні дзень мастакі зрабілі сапраўдны падарунак жыхарам Лявонпалі: раніцай развесілі на сценах хаты, у якой жылі, свае эцюды і запрасілі ўсіх на імпрэвізаную выставу. Шмат добрых, цёплых слоў пакінулі ў кніжэ водгукаў удзячэння і ўзрушэння людзі.

Кожны мастак адчуў змены ў сабе, вярнуўся дадому духоўна адноўленым.

Алена Бабіч: “Заўсёды сумна ўсведамляць, што ўсё адыходзіць ужо не вярнуць... У сваіх работах хацелася спыніць імгненне і падараваць яго людзям”.

Людміла Кацэра: “Менавіта Лявонпаль для мяне здаўся радзімай веласіпеды... Драўлянага, відаць, не вельмі зручнага, але любімага не адным пакаленнем лявонпальцаў.

Дамы-музеі, створаныя

Сяргею Панізінікам, унікальным, геніяльным і сваёй прастаце. Быццам бы звычайныя рэчы на звычайных месцах, але, калі жывуць у адным свеце, яны гучаць зусім па-іншаму, і іх гучанне зліваецца ў цудоўную сімфонію — Лявонпальскую!”

Андрэй Міхайлаў: “Пленэр у Лявонпалі з’явіўся своеасаблівым вяртаннем у дзяцінства”.

Кацярына Мяснікова: “Лявонпаль нагадвае казку: гэтак жа павольна пачынаецца і з

кожным словам цікавіць і захапляе ўсё больш, і гэтак жа хочацца адцягнуць заканчэнне, якое няўмольна набліжаецца, і гэтак жа, як пасля размовы з казачнікам, застаецца ў душы ўспамін-адбітак цуда, які адбыўся, які заўсёды будзе непакоей душы магчымага здзяйснення...”

“Атлантыда” па-беларуску — гэта рэшткі слаўтай даўніны краіны, ахопленыя зрокам сучаснага мастака. Наша краіна багатая на паданні, захавалася шмат будынкаў, гісторыя якіх сыходзіць у далёкае мінулае. Увесь тэрмін працы на пленэры захоўвалася шчыльным уваўнёслае пачуццё гонару і страты, характава і заняўбанасці...

Мастакі ўважліва ўбачылі, як лёгка страчваецца набытае багацце, як парастаюць бур’янам некалі велічныя будынкі, як сыходзіць у пыл ганарлівыя імёны.

Лявонпаль — зноў адкрытая “Атлантыда”, амаль згуб-

леная за перыяд бяспамяцтва і абывакавасці. Гэта першая кропка на мапе нашых пошукаў, гучна вымаўленае слова, якое атрымала другое нараджэнне...

Мэта пленэру: адлюстраваць выявы беларускай Атлантыды, якая павольна знікае, — хатніцы, старыя драўляныя бажніцы, старасвецкія сядзібы і проста краявіды. І нездарма месцам наладжвання мастацкай акцыі стала Міёрскае Падзвінне, дзе дагэтуль захаваліся помнікі даўніны.

Кацярына МЯСНІКОВА, аўтар праекта, мастак (Полацк). НА ЗДЫМКАХ: Юлія ШАЙКОВА, Людміла КАЦЭРА, Андрэй МІХАЙЛАЎ, Лера СОМ, Валерыя ІВАШКЕВІЧ, Алена БАБІЧ, Аляксей ПУШКІН на вакзале ў Дрысе; выстава ў Лявонпалі.

Фота Уладзіміра ПУЧЫНСКАГА і Кацярыны МЯСНІКОВАЙ.

Сяргей ПАНІЗНІК

ЖЫТЛО АЙЧЫНЫ

Удзельнікам выставы лявонпальскага пленэру “У пошуках Атлантыды”.

Над роднаю Дзвіною — серабро яшчэ не звечарэлае зары...

Не прамінуў я лепшае пары: прынесіла Лявонпаль дары супольніцтва

няспуджаных

сяброў.

Нашэптам і шурпатае кары сасна вяртала продкаў запавет. Каб ад натхнення

узгаўляўся свет,

нам нельга прамінуць сваёй гары: уласны след расою акрапіць, уліць у золак маладую кроў,

жытло Айчыны

пад Пакроў.

Хай сніць Лявонпаль творчыя дары!

Пры іх — нядрэмна дыхалі бары, зырчэла Атлантыда на двары, сусор’яў не журылася журы:

з Сафійскае крыніцы

ціць, —

навек асуджаны

ў атлантах быць.

XXII міжнародны касцюшкаўскі сімпозіум

Летась у мястэчках Сабалева і Мацявічы адбыўся XXII міжнародны касцюшкаўскі сімпозіум, арганізаваны Польскай фундацыяй імя Т. Касцюшкі, Таварыствам пабудовы помніка Т. Касцюшкі ў Варшаве, музеем Т. Касцюшкі і з’яўляюцца сумесна з іншымі арганізацыямі і ўстановамі. У рамках сімпозіума былі праведзены V міжнародная маладзёжная касцюшкаўская канферэнцыя ў мястэчку Сабалева, педагагічная сесія “Рэгіянальныя традыцыі”, ішце і ўсталяванне кветак да помніка Т. Касцюшкі ў мястэчку Мацявічы, касцюшкаўская навуковая сесія, канцэрты беларускіх мастацкіх калектываў.

У мерапрыемствах прынялі ўдзел старшыня праўлення Польскай фундацыі імя Т. Касцюшкі ў Варшаве Марэк Кішэня, старшыня Таварыства пабудовы помніка Т. Касцюшкі ў Варшаве, прафесар Марэк Драздоўскі, кіраўнік самаўрадавых арганізацый мясцовых змін, вядомыя вучоныя і даследчыкі з Польшчы, Беларусі і Украіны, дэлегацыя Брэсцкай вобласці ў складзе кіраўнікоў абласных і раённых органаў і ўстаноў культуры, творчых калектываў з Жабінкі і Маларыты — усяго звыш 50 чалавек.

Ад імя Пасольства Беларусі ў Польшчы ўсклаў кветкі да помніка Т. Касцюшкі і прывітаў удзельнікаў касцюшкаўскіх мерапрыемстваў светнік пасольства Тадэвуш Стружэцкі.

У выступленнях арганізатараў мерапрыемстваў, многіх навукоўцаў неаднаразова пацярпелася, што супольная гісторыя і асоба Т. Касцюшкі павінны стрыцца фарміраванню і ўмацаванню добрых стасункаў паміж Польшчай і Беларуссю, станоўча ацэньвалася дзейнасць па аднаўленні і музейфікацыі месцаў, звязаных з жыццём Т. Касцюшкі ў Беларусі.

Дзіяна ГРЫШАНАВА.

Кай і Герда ў жыцці і чароўнай казцы

Мюзікл “Снежная каралева” ўкраінскага аўтара Андрэя Мосіна па матывах аднайменнай казкі Х.-К. Андэрсена, які запісаны на дыск расіянамі, вось ужо чацвёрты год ставіць у Мінску тэатр-студыя “Дэбют” Палаца культуры імя Мікалая Шаўчэка. Летась тэатр прадставіў гэты праект на Міжнародным фестывалі “Зямля. Тэатр. Дзеці” у Еўпаторыі. Сярод 26 калектываў з сямі краін свету “Дэбют” быў адзіным, дзе акцёры не чуюць. І прыехаў адтуль з перамогай, з Гран-пры фестывалю — “Залатым ключом”. Сапраўды, мюзікл “Снежная каралева” не можа не закрануць сэрца глядача. Выканаўцы так цудоўна ўжыліся ў вобразы сваіх персанажаў, перадалі іх характары (ролі ж у мюзікле на дыску выконваюць слаўныя артысты, напрыклад, ролю Кая — Віктар Салтыкоў, крумкача — прафесар Лебядзінскі), так шырока і натхнёна іграюць, пластычна рухаюцца на сцэне і прыгожа танцуюць, што і не скажаш, што на сцэне самадзейныя акцёры. Яшчэ больш мюзікл кранае за душу, калі разумееш, што на сцэне — глухія дзеці і дарослыя (ад 13 да 45 гадоў). Хочацца толькі выгукнуць: “Брава, “Дэбют”! Кіраўнік студыі, рэжысёр мюзікла Яўген Валабоеў і дырэктар Палаца культуры імя М. Шаўчэка Святлана Ганеева сёння нашы суразмоўцы. Гэта вельмі таленавітыя людзі паасобку і ўнікальны творчы саюз: яны разумюць, адчуваюць адзін аднаго без слоў, з аднаго погляду, і абімаюць вельмі даўно.

— Раскажыце, калі ласка, як узнік тэатр-студыя “Дэбют”?

— С.Г.: Палац культуры імя М. Шаўчэка — гэта асяродак зносін глухих людзей і тых, хто чуе слаба. Тут працуе шмат розных зурткоў, калектываў мастацкай самадзейнасці. Але вось тры гады назад сабралася група людзей, дзеці і дарослыя, якія хацелі спяваць і танцаваць, займацца пластыкай, пантамімай. Таму я ўсё часцей стала задумвацца аб стварэнні тэатра-студыі. І, сустрэўшы Яўгена Валабоева, зразумела: вельмі даўно. Я нават не магу растлумачыць, чаму ў той момант была вера, што ў нас усё атрымаецца. Такое бывае ў жыцці, мабыць, у кожнага.

— Я.В. (усміхаючыся): Як у каханні...

С.Г.: У жыцці людзей, якія не чуюць, гэта вялікі творчы пачатак, бо для нас свет трохі зжваканы, а з прыходам Яўгена Аляксеевіча мы выйшлі не толькі на горад, але і за межы Беларусі.

Я.В.: Святлана Казіміраўна

мяне знайшла і ўтрымала. Яна творчы чалавек з вельмі развітай інтуіцыяй. Яна паверыла ў мяне. Чалавек, які не бачыў ніводнай маёй работы, раптам прапаноўвае грандыёзны праект. А для мяне ж гэта было новае: іншы свет, іншае жыццё. Я некалі працаваў з калясачнікамі, але ніколі не працаваў з людзьмі, якія не чуюць ці слаба чуюць. А Святлана Казіміраўна кажа: “Але ж мы спяваем”. Уяўляецца, я ўпершыню за свае 40 гадоў пачуў, каб глухія людзі спявалі, думаў, што жарт. Дырэктар запрасіла мяне на канцэрт, каб я на свае вочы ўпэўніўся. Я прышоў і паглядаў дзеў. Быў не толькі прыемна здзіўлены, а проста шакіраваны. Мабыць, так, як і многія людзі, якія бачаць і разумюць, хто на сцэне, здзіўляюцца, як такое магчыма. Толькі колькі за гэтым працы, сіл, таленту, безумоўна, таленту. І тады я прапанаваў мюзікл “Снежная каралева”, дарэчы, да нас яго ніхто не ставіў. А аўтар і выканаўцы, калі даведліся, хто будзе ставіць мюзікл, не сталі нават прабаваць аўтарскі ганарар, за

што ім вялікае дзякуй.

— Як ішла праца над “Снежнай каралевай”?

— Я.В.: Тое, што датычыць творчага і арганізацыйнага моманту, прапрацавалі разам са Святланай Казіміраўнай. Фінансавыя пытанні таксама дапамагла вырашаць Аля Чаркасава. Доўга шукалі харэографу, бо хацелі таго, каго б прынялі нашы акцёры. Нарэшце, знайшлі Віктара Трусевіча.

Я не магу растлумачыць, як гэта — спяваць, пападаць у такт мелодыі. А выканаўцы сапраўды спяваюць, а не проста рухаюцца па сцэне. А яшчэ яны запамінаюць, нібы фатаграфуюць, пэўную карцінку. Таму ў нашай працы вельмі важныя розныя нюансы.

Гэта быў першы праект, з якім мы планавалі выйсці да людзей, што чуюць, хацелі разбурыць існуючы бар’ер. Працавалі над “Снежнай каралевай” год.

Калі выходзілі на сцэну першы раз, хваляваліся. Я больш хваляваўся не за якасць выканання пастаноўкі, а за тое, як людзі,

якія чуюць, успрымуць. Я вельмі баяўся, што яны могуць пакрыўдзіць нашых акцёраў, з чым і сутыкнуліся, але гэта былі адзінаковы выпадкі.

Наогул, прадстаўленні — гэта асоба для нашых выканаўцаў дні. Яны заўсёды пытаюцца, якая рэакцыя глядачоў, што яны кажуць. І калі бачаць, што ім удзячна, вельмі ішчасцівыя.

— А як акцёры адраэвалі на ўзнагароду ў Еўпаторыі?

— С.Г.: Мы выступалі апошнімі. Была цёплая атмосфера. Калі мелодыі. А выканаўцы сапраўды спяваюць, а не проста рухаюцца па сцэне. А яшчэ яны запамінаюць, нібы фатаграфуюць, пэўную карцінку. Таму ў нашай працы вельмі важныя розныя нюансы. Гэта быў першы праект, з якім мы планавалі выйсці да людзей, што чуюць, хацелі разбурыць існуючы бар’ер. Працавалі над “Снежнай каралевай” год. Калі выходзілі на сцэну першы раз, хваляваліся. Я больш хваляваўся не за якасць выканання пастаноўкі, а за тое, як людзі,

якія чуюць, успрымуць. Я вельмі баяўся, што яны могуць пакрыўдзіць нашых акцёраў, з чым і сутыкнуліся, але гэта былі адзінаковы выпадкі.

— Якія вашы планы на будучае?

— Я.В.: Будзем прапрацаваць рэпертуар. А зараз ідзе праца над новай пастаноўкай. Яна больш сур’ёзная, зарыентаваная ўжо на дарослую публіку. З мюзіклам “Снежная каралева” нас запрашаюць у розныя краіны, але перашкодай становіцца фінансавы бок. Хацелася б, каб больш актыўна падтрымліваліся такія праекты, бо я ўпэўнены, што інтэграцыя паміж людзьмі з адхіленямі і звычайнымі людзьмі можа адбыцца перш за ўсё праз творчасць.

Гутарыла Святлана КАРПУЧОК.

НА ЗДЫМКУ: Святлана СВІРКОВІЧ у ролі Герды.

Фота Сяргея ДЗЕНІСЕНКІ.

Натура льва у жыцці і у музыцы

Ганна Казлова — сучасны беларускі кампазітар, які захапляе мэтанакіраванасцю і багатай гісторыяй сваёй сям'і. Позірк яе ўпэўнены, светлы, а усмешка — спявае. Гэта жанчына музыку стварае, як жыве, як дышае і нават сёння здзіўляецца сваім перамогам, хаця яе кампазітарскі талент ад самага пачатку з'яўляецца аксіёмай.

ІХ ЗЛУЧЫЛА МУЗЫКА І ВАЙНА

Бацька Ганны, Марат Пронін, родам з Магілёва. Ён быў кадравым афіцэрам і музыкантам, у гады Вялікай Айчыннай вайны ўзначальваў Ансамбль песні і танца Другога Украінскага фронту, узнімаў дух арміі сваім дыржорскім талентам.

Юлія Юдзёніч нарадзілася ў расійскім горадзе Ельня. Па лініі маці яна Шастакова, з роду кампазітара М. Глінкі. З талентам у генах яна паступіла ў Маскоўскае вучылішча імя Гнесіных. У 19 гадоў, ужо ўдава і маці, распачала новы творчы этап у сваім жыцці. На другім курсе выступала ў дуэце з Сяргеем Лемешавым у Калоннай зале, у 1940 годзе стала лаўрэатам I Усесаюзнага конкурсу артыстаў эстрады. І невядома, якіх вяршынь Юлія змагла б дасягнуць, каб не вайна і каханне... Добраахвотна трапіла на фронт, менавіта ў ансамбль Марата Проніна. Усю вайну прайшлі яны разам, на дваіх стала музыка і жыццё.

Пасля вызвалення Румыніі Пронін застаўся там служыць. Разам з жонкай Юліяй у горадзе Слаціна святкаваў Перамогу. Там нарадзілася Ганна. А потым, пасля вайны, была служба ў Падмаскоўі, настальгія па Бацькаўшчыне і вяртанне Проніна з сям'ёй у Беларусь. Маладая жонка доўга не магла дараваць Марату просьбу аб пераводзе, таму што для яе, таленавітай і ўжо вядомай спявачкі, перезд пад Мінск, у ваенную частку ў Калодзішчах стаў фіналам творчай кар'еры. Але каханне было мацней.

САМЕЙНАЯ ТРАДЫЦЫЯ І ЛЁС

Калі адкрылася Сувораўскае вучылішча, Проніна накіравалі туды працаваць. Іх мінская кватэра была літаральна музычным салоном, самым вядомым у сталіцы. На вечарыны заходзілі Мікалай Ворвулеў, Зіновій Бабій і іншыя спевакі, музыканты. Юлія спявала вядомыя романсы, арый, гучалі дзівосныя дуэты. І як вынік, маленькая Ганна ведала на памяць амаль усе творы музычнай класікі. Свядомасць яе была прасякнута музыкай. Ганна не здагадалася нават, што лёс штурхне яе ў бок кампазітарства, і марыла стаць спявачкай, як маці. Пасля спецыяльнай музычнай школы і Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, якую скончыла ў 1970 годзе, яна атрымала вышэйшую музыч-

ную адукацыю па класе фартэпіяна. На 4-5 курсах выступала з сімфанічным аркестрам Беларускай дзяржаўнай філармоніі ў якасці салісткі і вельмі хацела адначасова вучыцца вакалу. Але дазвол на гэта ў кансерваторыі не далі, хаця такая практыка была распаўсюджана. Прайшлі гады, калі бацька растлумачыў свой удзел у гэтай справе і сваё жаданне закрываць Ганне доступ да эстрады. Пронін лічыў: не эстрада, а «сур'ёзная» музыка з'яўляецца лёсам яго дачкі. І меў рацыю.

ПЕРШАЯ СПРОБА — ПОСПЕХ НА МНОГІЯ ГАДЫ

У той час Ганна адносілася да кампазітарства як да занятку, што «не адпавядае жаночай прыродзе». Але як выклік гучала прапанова бацькі напісаць песню. Ганна напісала — і песня гэта, джазавая кампазіцыя «Чаплін» (1979 год), мела ашаламляльны поспех. Сын славутага Чарлі Чапліна Яўген, які жыве ў Швейцарыі, ацаніў музычны твор Ганны Казловай як адзін з самых лепшых і лістом паведміў ёй пра гэта. Песня ў выкананні вядомай спявачкі Юліі Скараход з Дзяржаўным канцэртным аркестрам пад кіраваннем М. Фінберга доўгі час не сыходзіла з радыёхваляў. Гэта быў вельмі добры пачатак.

Толькі жаданне спяваць усё роўна не пакінула Ганну, і яе «зманілі» спяваць... у шыкоўны рэстаран «Каменная кветка». Быў створаны музычны гурт, і «песні пасыпаліся адна за другой». Тым больш што з імі працавала Людміла Юсупава, якая была салісткай вядомых «Песняроў». Ганна пісала і спявала джаз. Джаз! Стэль, які не быў «пажаданым» для савецкай эстрады. Але менавіта праз такую музыку Ганна смела паказвала сябе. І вельмі важна было мець свой гурт, свой творчы мікракосмас, які спрыяў нараджэнню першакласных кампазіцый. Ганне пашанцавала працаваць з бліскучымі музыкантамі: з «залатым саксафонам Беларусі» Ігарам Сафонавым, з піяністам і аранжыроўшчыкам Уладзімірам Бурштэйнам... У гэты час былі створаны шлягеры «Сняжынка» (на словы С. Панізніка), «Торка-салодкія яблыкі», «Белы горад» і «Дарога пад сонцам» (на словы Л. Філімонавай), якія і цяпер не дазваляюць сябе забыць. Пазней гурт з'ехаў працаваць у Аўстрыю, але песні з цікавымі аранжыроўкамі засталіся.

ПРЫЗНАННЕ КАМПАЗІТАРСКАГА ТАЛЕНТУ

Прабіцца ж на музычны рынак

у тыя часы было складана, асабліва калі ты не быў членам Саюза кампазітараў. Першым, хто ацаніў музыку Ганны Казловай, быў Райманд Паўлс. З мужам яна ўдзельнічала ў ралі, якое было арганізавана рыжскім аўтаантыкварным клубам Rīgas AAK і пазнаёмлілася з латышскім кампазітарам. Паўлс праслухаў «Джазавую сюіту» Ганны і пасадзейнічаў яе запісу — першаму запісу ў творчым жыцці маладой жанчыны-музыканта. Дзякуючы Райманду, лепшыя песні Казловай прагучалі на латышскім радыё і тэлебачанні. Такім чынам, першы ганарар малады кампазітар атрымала ў Латвіі. У друку з'явілася некалькі аўтарскіх зборнікаў: «Марш-Рэгтайм «RIQAS AAK», «Чаплін» і іншыя. Латышскі кампазітар быў у захапленні ад музыкі Ганны і ад прыгажосці беларускай мовы, у нечым падобнай, як яму здалася, на польскую і нават на італьянскую. З падачы Райманда Паўлса Ганна прабіла сістэму, па якой музыкант не мог лічыцца прафесійным кампазітарам без адпаведнай адукацыі. «Гэта быў такі стрэл, што ўсе ахнулі!»

І на радзіме музычная ніша была заваявана. Ганна ўваходзіла ў Клуб творчай моладзі і спявала на камсамольскіх вечарах. Тады Каця Копелева актыўна збірала творчыя сілы, арганізавала паездкі па лініі камсамола. А выступалі ішмат і ўсюды: ваенныя часці Германіі, Украіна, Сахалін... Нараджалася новая культура, культура свабоднай музыкі. Адкрываліся новыя таленты на савецкай прасторы, нават з'явіліся барды, якія раней забараняліся. Ганна Казлова ўзялася на хвалі поспеху сярод творчай моладзі. І была заваявана сусветная перамога: у 1985 годзе на XII Маскоўскім фестывалі моладзі песню Казловай «Тревога о мире» ў выкананні Юліі Скараход прызналі лепшай. Аўтару далі Прэмію балгарскіх кампазітараў, больш таго яна стала ганаровым членам Балгарска-савецкага клуба творчай моладзі. Так пачаўся новы перыяд. З сэрца выйшлі новая музыка, напісаная на словы балгарскага паэта Любамира Леўчава і вядомая пад назвамі «Балгарская рапсодыя» і «Ода XXI стагоддзю». Песні Ганны нарэшце сталі друкаваць на радзіме. Праз год яшчэ адна песня заваявала сімпатый журы і атрымала Гранпры ўжо ў Тбілісі, дзе праходзіў міжнародны конкурс кампазіта-

раў. Гэта быў музычны твор «Я галасую за мір», выкананы ансамблем «Чырвоныя зоркі», твор, які падтрымлівае спрадвечны агеньчык жаночай надзеі — аб міры і спакоі на зямлі.

На працягу пяці гадоў Ганну запрашалі як самага лепшага беларускага кампазітара ў «Артэк», каб пісаць песні для дзяцей, якія прыехалі на адпачынак з Беларусі, падбадзёрваць іх у цяжкія часы пасля катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Усе творы гэтага перыяду сабраны ў зборніку «Встреча с Артеком».

А потым пачаліся замежныя гастролі з калектывам «Крынічка» ў Вялікабрытанію, Францыю, Італію і Германію. Авацыямі і лобойю да беларускай джаз-фолькавай музыкі аддзячвалі замежныя слухачы хор маленькіх дзетак і аўтара песень, што так спадабаліся сваёй духоўнасцю і чысцінёй.

Хоць гэта і не было асабліва патрэбным, бо вядомасць ужо прышла, адукацыю кампазітара Ганна ўсё ж атрымала. Падчас стажыроўкі на кафедры кампазіцыі Беларускай акадэміі музыкі Казлова напісала 1-ы фартэпіяны канцэрт «Нараджэнне Хрысціянства». Там, у акадэміі, яна выкадала некаторы час майстар-клас «Практычнае валоданне джазавай імпрывізацыяй». На яе рахунку складаныя, вялікія працы: дзіцячыя мюзіклы «Грыбная опера» і «Калядная казка», а для падлеткаў — «Атрад Бясстрашных» у сааўтарстве са сцэнарыстам Таццянай Сінкевіч. У 1988 годзе трыціх Ганны Казловай «Русь Праваславная» на царкоўна-славянскіх тэксце «Службы всем святым в Земле Российской просиявших» урачыста адкрыў першы фестываль духоўнай музыкі ў Беларусі. Гэта кампазіцыя так кранула Уладыку Філарэта, Патрыяршага Экзарха усяе Беларусі, што ён прамовіў, узняўшы рукі да нябёсаў: «Якога кампазітара Бог паслаў Беларусі!» Светлым гучаннем гімна «Жыве Беларусь» быў упрыгожаны I З'езд беларусаў свету, які праходзіў у 1993 годзе пад эгідай і апажунствам Святой Еўфрасініі Полацкай. Як прызнаецца сама Ганна, словы і музыку гэтага гімна яна пачула амаль што ў сне... Годам раней у Барселоне, а затым у дзевяці гарадах Іспаніі Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла імя Р. Шырмы спявала музычнае прывітанне алімпійскім гульням на іспанскай мове, напісанае Ганнай. Яно так і называецца «Барселона».

Амаль малітвай на пяці мовах стала песня «Выратуй, Божа, лёс дзецям Чарнобыля». Запісаная на беларускім радыё ў 1988 годзе, яна гучала на ўсіх тэлемаарафонах «Ад сэрца да сэрца», якія збіралі сродкі для ахвяр аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Ведаюць гэту песню, як ні дзіўна, у многіх краінах Захаду, ведаюць і спяваюць.

І так кожны раз планка пад'ёмаецца вышэй, а ідэі — на мяжу недасягальнага.

«ЛЕПШАЯ ЗАМЕЖНАЯ ПЕСНЯ ПРЫЙШЛА З БЕЛАРУСІ!» — НАПІСАЛІ ІТАЛЬЯНСКІЯ ГАЗЕТЫ

Лістапад 2005 года прынёс Ганне Казловай перамогу на 48-м Сусветным конкурсе кампазітараў «Залаты цэхін» (Zecchino d'Oro), які праходзіў у Балонні і трансліраваўся ў прамым эфіры па канале Raiuno, шырока вядомым ва ўсім свеце. Праводзіць яго папулярная ў Італіі тэлестудыя «Антаніяна», якая лічыцца «тэлесэнай» для гэтага фестывалю і сусветных зорак. З самага пачатку гэты кон-

курс аддаваў перавагу фальклорнаму напрамку, але з 2000 года большасць песень стала ў ім аўтарскімі. Журы вызначае сем лепшых італьянскіх і сем замежных песень. Конкурс «Залаты цэхін» накіраваны на падтрымку кампазітараў, якія працуюць для дзяцей.

Цікава, што за 48 гадоў існавання конкурсу Беларусь упершыню прымала ў ім удзел і атрымала перамогу! Песня Ганны Казловай «Дзядзечка Бе-е-е» ў выкананні дзевяцігадовага мінчука Аляксея Жыгалковіча стала першай сярод усіх замежных песень. Цікавы тэкст для яе быў напісаны вядомым італьянскім паэтам Ф. Салві. Вельмі спадабалася журы і слухачам гэта песенька, на працягу пяці дзён конкурсу атрымлівала высокія балы. А Ганна была проста шакавана перамогай: «Магу толькі здагадацца, але, відаць, у маёй песні іх кранула прастата выкладання, якая не перашкаджала мастацкасці. Я ж намагалася спалучыць эстрадную песню з фолькам». Песню напярэды аператары ў студыі, нават прахожыя на вуліцах Балонні, а кампакт-дзскі разышліся ў адзін момант. Рымічная і прыгожая мелодыя з забаўляльным сюжэтам кранула сэрцы і дарослых, і дзяцей. Калі Ганну выклікалі на сцэну для атрымання ўзнагароды, яна аддзячыла па-італьянску, а ў адказ пачула: «Віва, Беларусь!». І захацелася плакаць ад шчасця, а яшчэ — ствараць жывую музыку сёння і заўтра, і заўсёды...

ЗОРКА БАРБАРЫ. ГІСТОРЫЯ ВЕЧНАГА КАХАННЯ

Кахала некалі прыгажуня Барбара Радзівіл. Легендай стала яе светлая пачуццё, а душа — зоркай, якая натхніла ўжо шмат творчых сэрцаў. Так і Ганна аднойчы адчула мелодыю кахання прыгажуні, і гэта адчуванне пералілося ў ноты, каб яшчэ адным штырхом увекачыць шляхецкае мінулае. Так з'явіўся мюзікл «У замку Радзівіла, ці Гісторыя вечнага кахання». У 2005 годзе частка яго была паказана ў Мінску, але цяпер настаў час, калі настальгічнаму і прыгожаму мелодыю цалкам пачуе шырокая публіка ў Польшчы.

Спявачка Юлія Скараход, з якой працавала Ганна і пра якую гаварылася вышэй, жыве-працуе цяпер у Варшаве. Сяброўства жанчын не салсавалася на адлегласці, а творчае супрацоўніцтва нават мае працяг. Юлія і яе муж Ежы Каспшык, які з'яўляецца вядомым прадзюсерам у свеце кіно і музыкі, пераводзяць тэкст мюзікла на польскую мову, каб летам глядачы змаглі ўбачыць яго на сцэне аднаго з вядомых тэатраў Варшавы. Пакуль усё, што да тычыцца пастаноўкі, мае інтрыгуючае азначэнне «таёмніца», шкада, што з неверагоднай шыкоўнасцю яна адкрыецца толькі польскімі аматарамі містэрый. Пакуль...

ЗАКЛЮЧНЫ АКОРД

Ганна любіць Сонца і лічыць яго асаблівым сімвалам у сваім жыцці і творчасці. Дзень, які пачынаецца з усмешкі сонечных промяняў, блаславенны для яе. Мабыць, у гэтым і ёсць маленькі сакрэт шчаслівага лёсу, духоўнай сілы і неверагодна яркай, глыбокай музыкі.

...Падчас нашых сустрэч я доўга ўглядалася ў твар Ганны. І толькі потым, калі ўбачыла яе прывітанне з Сонцам на егіпецкі манер, склаўшы далоні трохкутнікам, зразумела: гэты твар мне нагадвае воблік Сфінкса, воблік чалавека-льва...

Марына ГАБРЫЯНІК.

Падпіска — 2006

Падпіска

ў Беларусі, Кыргызстане, Латвіі, Літве, Малдове, Расіі, Таджыкістане, Украіне.

63854
індывідзальная

638542
ведамасная

Анонс

Вялікі гастрольны тур Беларускай оперы

Калектыву Беларускай оперы ў чэрвені-кастрычніку гэтага года здзейсніць вялікі гастрольны тур па фестывальных пляцоўках свету.

Так, з 18 па 26 чэрвеня аркестр Тэатра оперы правядзе канцэртны тур у Аўстрыі і Германіі са славаўтай опернай спявачкай Мансэрат Кабалье. У ліпені і жніўні трупы тэатра адправіцца на штогадовы фестываль Opern Air у Германіі і

прадставіць на суд нямецкай публікі спектаклі Жоржа Бізэ "Кармэн", Джакома Пуччыні "Турандот" і Карла Орфа "Карміна Бурана". Таксама ў ліпені аркестр тэатра прыме ўдзел у музычным фестывалі на Канарскіх астравах.

1 верасня аркестр і балетная трупа тэатра адправіцца на музычны фестываль у Бангкок (Тайланд), а з 10 верасня да іх далучыцца оперная трупа.

Ракурс

Аляксандра —

спявачка і прыгажуня

У Варне (Балгарыя) прайшоў XV-ы Міжнародны фестываль поп-музыкі *Discovery 2006*, у якім прымалі ўдзел 18 выканаўцаў з 15 краін Еўропы і Азіі. Беларусь на конкурсе прадставілі артысты Нацыянальнага канцэртнага аркестра — дуэт "Аляксандра і Канстанцін". Жюры ацаніла не толькі музычныя здольнасці беларусаў, але і прыгажосць спявачкі.

У фестывалі прымалі ўдзел музыканты з Іспаніі, Італіі, Мальты, Расіі, Турцыі, Малдовы, Польшчы, Кіпра, Македоніі, Румыніі, Сербіі і Чарнагорыі, Казахстана, Узбекістана і самой Балгарыі.

Беларусы прадставілі на суд журы і публікі дзве песні з новага альбома "Аўтаномная Навігацыя". Англамоўная песня "Stairs of Separation" і беларуская "Святы вячор" зрабілі моцнае ўражанне на прысутных, доказам таму стала другая прэмія фестывалю.

Акрамя гэтага, Аляксандра Кір-

санава атрымала спецыяльны прыз — калё ручной работы балгарскага майстра Эвеліны Пеневай — як самая прыгожая спявачка фестывалю.

Зараз беларускіх артыстаў Балгарыя ведае не толькі на слых, але і ў твар. "Конкурс трансліраваўся па нацыянальным тэлебачанні Балгарыі, — расказвае Аляксандра. — А песні перайшлі ў ратацыю на балгарскія радыёстанцыі. Наступным крокам для нас будзе выступленні з новым альбомам на Мальце і Кіпры, паля чаго прыёмем удзел у здымках перадачы расійскага шоумена Дзмітрыя Дзіброва "Прасвет".

Падрыхтавала Алена СПАСЮК.

Паказвае Беларусь-ТБ

Intelsat 904, 60 у. д.

"З відам на жыхарства"

14 чэрвеня ў 12.10.

Відэафільм. З падраздзяленняў грамадзянства і міграцыі мясцовых органаў унутраных спраў пачынаецца шлях тысяч мігрантаў, якія штогод прыбываюць у Беларусь. Многія застаюцца ў нашай краіне назаўжды, знайшоўшы тут сваю другую Радзіму. Пра тых з іх, хто жыве і працуе ў Брэсцкай вобласці, распавядае відэафільм.

"Песні мінулага стагоддзя"

16 чэрвеня ў 00.05.

Канцэрт народнай артысткі СССР Эдзіты П'ехі.

"Існасць"

17 чэрвеня ў 07.35.

Духовна-асветніцкая праграма. Ён мог бы стаць упрыгожаннем любога горада зямлі, але знаходзіцца ў Астравецкім раёне Беларусі... Праўда, у яго ёсць "дваюродныя браты" у Лос-Анжэлесе і Парыжы. Гаворка ідзе пра касцёл Прасвятой Тройцы ў Гервятах. Праграма распавядае пра лёс гэтага касцёла, пра святых, якіх шануюць католікі Беларусі, і пра тое, як адбываецца беаціфікацыя, гэта значыць прызнанне святасці.

"Мая краіна — Беларусь"

17 чэрвеня ў 16.20.

Тэлеглядчы даведаюцца пра жыццё героя беларускіх народных паданняў Машэкі; пазнаёмяцца з народнай майстравой Надзеяй Салейкай з горада Слоніма, якая робіць керамічныя пано на тэмы біблейскіх сюжэтаў; а таксама паслухаюць незабыўныя песні сяла ў выкананні фальклорнага калектываў Салігорскага раёна.

Час выхаду перадач — мінскі. (Пра дакладны час выхаду перадач у эфір можна даведацца на сайце Белтэлерадыёкампаніі www.tvr.by. У праграме могуць быць змены).

Вернісаж

"Мужчына і жанчына" ў беларускім стылі

28 мая ў Музеі сучаснага мастацтва горада Пярну (Эстонія) адкрылася 13-я Міжнародная выстава "Мужчына і жанчына". На ёй прадстаўлены работы мастакоў і скульптураў з Беларусі, Даніі, Фінляндыі, Швецыі, Эстоніі.

Галоўную частку экспазіцыі склалі творы вядомых беларускіх майстроў: мастакоў Руслана Вашкевіча, Славы Захарынскага, графіка Валерыя Слаўка, фатографіста Андрэя Шчукіна, дызайнера Уладзіміра Цеслера.

У межах візіту беларускай дэлегацыі паміж Музеям сучаснага выяўленчага мастацтва Беларусі і Музеям сучаснага мастацтва горада Пярну заключана пагадненне аб супрацоўніцтве, згодна з якім у 2006 і 2007 гадах у Пярну пройдзе шэраг персанальных выстаў беларускіх мастакоў.

Дыялог пакаленняў

Выстава сучаснага беларускага жывапісу і скульптуры праходзіць у палацы Грыбенаў (федэральная зямля Мекленбург-Пярэдняя Памеранія, ФРГ).

Экспазіцыя ўключае 20 работ вядомага скульптара, загадчыка кафедры скульптуры Беларускай акадэміі мастацтваў Уладзіміра Слабодчыкава і каля 50 твораў маладых мастакоў з Мінска Антаніны Слабодчыкавай і Міхаіла Гуліна.

У аснове канцэпцыі выставы ляжыць творчы "дыялог пакаленняў", які праводзіцца праз кантраст паміж узвышаным стылем скульптур У. Слабодчыкава і іранічнай інтэрпрэтацыяй рэчаіснасці, характэрнай для жывапісных работ яго маладых калегаў.

Выстава прадоўжыцца да канца чэрвеня. Затым экспазіцыя будзе размешчана ў буйнейшай мастацкай галерэі горада Грайфсвальда "Нойес Памерхус".

Да ведама

пазаштатных аўтараў газеты

Для налічэння аўтарскага ганарару патрэбны наступныя звесткі: паштовы індэкс, поўны хатні адрас, нумар пашпарта, кім, калі быў выдадзены, а таксама асабісты нумар.

Без гэтых звестак ганарар не налічваецца.

Падрабязнасці

Ёсць такой спорт — біатлон з сабакамі!

Команда кіналагічнага цэнтру Вооруженных Сил Беларуси заняла трэцяе агульнаагульнае месца на чэмпіянаце Еўропы па біатлону з сабакамі во Францыі.

Белорусский спортсмен прапорщик Валерий Рык такжэ аказаўся на трэцім месце ў сорэнованіях па стрэльбе ў індывідуальным зачете.

Всёго ў сорэнованіях во Францыі прынялі ўдзел 20 каманд, в состав которых вошли более 100 спортсменов. Они представляли вооруженные силы и другие силовые ведомства стран Европы. Биатлон с собаками — это кросс спортсмена со своим питомцем на дистанции семь-девять километров. На трасе необходимо преодолеть более

20 различных препятствий. Среди них есть один огневой рубеж (стрельба из пистолета) и три условных задержания, проводимые по команде инструктора собакой.

Команда кіналагічнага цэнтру Вооруженных Сил Беларуси неоднократно участвовала в чэмпіянатах Еўропы по биатлону с собаками. В 2000 году на сорэнованіях в Бельгии белорусские кіналагі заняли трэцяе месца, в 2001 году — первое место и в Чехии — второе командное место.

БелТА.

Савтосалона — на новай машыне

В Минске с 24 по 28 мая впервые проходила новая автомобильная выставка "Минский автосалон".

Экспозиция отличалась новым подходом к организации демонстрационного пространства. Вместо привычных стендов все автомобили были выставлены в

открытом пространстве, своеобразном большом шоу-руме. Кроме того, Минский автосалон проходил в формате ярмарки, на которой посетители могли оформить договор на покупку понравившихся машин.

НА СНИМКЕ: "Минский автосалон". Фото Максима ГУЧЕКА, БелТА.

«Голас Радзімы»
Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК.

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Незалежнасці, 44.
Тэлефоны: (+375 - 17) 288 - 11 - 97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82 (гэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з сусветнымі краінамі «Радзіма».

ЧЫТАЙЦЕ «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://www.belarus21.by>

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 1264 экз. Заказ 641Г. Падпісана да друку 06.06.2006 г. у 12.00.
Газета набрана і зьярстана на рэдакцыйным настольна-выдавецкім комплексе. Знакам R пазначаны рэкламныя матэрыялы.
Адрукавана ААТ «Чырвоная зорка» (220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).
Пацісьці рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голасу Радзімы», могуць не супадаць.
© «Голас Радзімы», 2006.